TIGHT BINDING BOOK

THE BOOK WAS DRENCHED

UNIVERSAL LIBRARY
OU_202319
UNIVERSAL LIBRARY

ಪದ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ.

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹೀ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಕ್ರಯ: ೪ ಆಣೆ.

ಮುನ್ನುಡಿ.

'ಸತ್ಯಾಗ್ರಹೀ'ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವೆವು. ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಕಲಿಯುತ್ತಲಿರುವವರ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಕವಿಗಳ ಪದ್ಯಗಳ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ತರದ ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಸಿಕ್ಕಿರುವುದು. ಈಗಿನವರಿಗೆ ಯಾವ ತರದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುವುದೇ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಗ್ರಹದ ಉದ್ದೇಶ.

ಪ್ರಕಾಶಕ.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

	ಪುಟ.
೧. ಲೀಲೆ — ಹಿ. ರಾ	೧
೨. ಒಂದು ಪದ್ಯ — ಎಮ್ ಎನ್. ಕಾಮತ.	೬
೩. ತನಗೆ ತಾನಲ್ಲದಿನ್ನಾರು? — ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ. ...	೮
೪. ಭಿಕ್ಷುಕ — ಶಂಕರಭಟ್ಟ ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು.	೧೦
೫. ದೊರೆ — ,, ...	೧೨
೬. ವಸಂತ — ,, ...	೧೩
೭. ಸಂಜೆ — ,, ...	೧೪
೮. ಮುಗುಳೇ! — ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ.	೧೬
೯. ಎದೆ ಮುಗುಳೇ! — ರಾಮಚಂದ್ರ.	೧೮
೧೦. ಆತ್ಮನ ಅಮರತ್ವ — ಸೀತಾತನಯ.	೧೯
೧೧. ಎಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ — "ಚಾತಕ"	೨೧
೧೨. ನನ್ನ ಬಯಕೆ — ಕೊಣ್ಣೂರ ಹಣಮಂತರಾಯರು. ...	೨೨
೧೩. ಬರಿದೆ — ಗೋವಿಂದ ಪೈ.	೨೪
೧೪. ಮಹಾತ್ಮರ ಉಪವಾಸ — ,, ...	೨೬
೧೫. ಮಹಾವ್ರತ — ,, ...	೨೮
೧೬. ಧ್ವಜಗೀತೆ — ಮೂಲ್ಕಿ ವಾಮನ ಕುಡುವ	೩೦
೧೭. ವಿರಹ — ,, ...	೩೧
೧೮. ಪ್ರತುಮೆ — ಶ್ರೀ/ ಹೊಯಿಸಳ.	೩೩

೧೯. ಭಂಡಾರ — ಶ್ರೀ ಹೊಯಿಸಳ ೩೫

೨೦. ಪರೆಯು — ,, ... ೩೭

೨೧. ನೆನವರಿಕೆ — ಕೆ. ಕಾಂತಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ. ೪೦

೨೨. ಗೂಡಿನ ಗಿಳಿ — "ಗಣಪತಿ" ೪೨

೨೩. ಮಗಂಗೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿವಾದ — ಮುನ್ನೂರು ಶಿವರಾಮಯ್ಯ. ೪೪

೨೪. ಒಂದು ಹಾಡು — ಹಿ. ರಾ. ೪೫

೨೫. ಭೀಷ್ಮನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪೂರಣ — ಸುರತ್ಕಲ್ ಸುಬ್ಬರಾವ್. ... ೪೭

೨೬. ಆತ್ಮಯಜ್ಞ — ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯ ... ೫೧

೨೭. ಚಾಣಕ್ಯ ರಾಕ್ಷಸೀಯು — ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ. ... ೫೬

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆ.

ಪುಟ.	ಪಂಕ್ತಿ.	ಅಶುದ್ಧ.	ಶುದ್ಧ.
೧೩	೪	ತಂಪು	ಕೆಂಪು
೧೫	೫	ಳಳನಗೆ	ಳೆಳನಗೆ
೧೫	೧೦	ಮಹಿಸುವಳೇ	ವಹಿಸುವಳೇ
೧೭	೪	ಕೆಂಪು	ಪೆಂಪು
೨೨	೧೭	ಮಳುಗುವ	ಮುಳುಗುವ
೩೨	೧೧	ಸೇದವು	ಸ್ವೇದವು
೩೨	೧೫	ಹೃದದುವಂ	ಹೃದಯವಂ
೪೮	೧೧	ವಿರಾಗ್ರಣಿ	ವೀರಾಗ್ರಣಿ

ಪದ್ಯಸಂಗ್ರಹ.

ಲೀಲೆ.

(ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ.)

ಆದಿ ಪುರುಷನು ಆದಿ ಮಾಯೆಯು, ಆದರದಿ ಆನಂದ ಪಡುತಿರೆ | ಆದುದೀ ಜಗವೆಂದು ಪದಗಳ ರಚಿಸಿ ಪಾಡುವೆನು || ಆದಿ ಪುರುಷನ ಆದಿ ಮಾಯೆಯ | ಆದರದ ಆನಂದ ತುಂಬಿರೆ | ಆದುದೆನ್ನೀ ಕಾವ್ಯ ಕೆಡಹದೆ ಜಗವ ಮೋಹದೊಳು || ೧ ||

ಇಬ್ಬರಿಲ್ಲವು ಒಬ್ಬನಾತನು | ಇಬ್ಬರಂದದಿ ತೋರಿ ಆಡುವ | ಇಬ್ಬರಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲವು ಸುಖವದೆಲ್ಲಿಯದು || ಒಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಮ ಏದ್ದೆಡೆ | ಇಬ್ಬರೆಂದೊಡೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವು | ಇಬ್ಬರೆಂದೊಡೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆ ಬರಿದೆ ನುಡಿಯುವುದು || ೨ ||

ಮನುಜ ಅವರಲಿ ಒಬ್ಬ ನೀನಿಹೆ | ಘನದ ಪ್ರೇಮದೆ ಮುಳುಗಿ ನಲಿಯುವೆ | ಮನದಿ ಯೋಚಿಸೆ ಜಗದಿ ದುಃಖವು ಪ್ರಣಯ ಕಲಹ ವಲಾ || ಮನುಜ ನಿನಗಾ ದುಃಖ ಬೇಡವೆ | ಘನದ ಕರ್ಮವ ಬಿಡಲದೇ ತಕೆ | ಮನದಿ ಪ್ರೇಮದ ತಿಳಿವು ತೋರಲು ದುಃಖ ಸುಖವಹುದು || ೩ |

ಚೆಲುವ ಪುಷ್ಪವ ನೋಡು ಎನ್ನೀ | ಚೆಲುವ ಕಾವ್ಯವ ನೋಡು ಕರ್ಮವ | ಬಳಿಕ ಬಿಡದಾನಂದವೀಯುವೆ ಅಂತೆ ನೀನಾಗು | ಚೆಲುವ ದೇವನ ಭಜಿಸು ಪ್ರೇಮದೆ | ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನದೆ ನೀಗು ದುಃಖವ | ಬಳಿಕ ಕರ್ಮವೆ ಪೂಜೆಯಲ್ಲವೆ ಧನ್ಯ ನೀನಲ್ತೆ || ೪ ||

ಕಾಳಿ ಘೋರಾಕಾರೆ ರುಂಡದ | ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿಹೆ ರಕ್ತಧಾರಾ | ಕಾಲ ನರ್ತನ ತಾಳಲಾರದೆ ಬೆದರೆ ಜಗವೆಲ್ಲ || ಕಾಲಮೃತ್ಯುವ ಸಕಲ ದುಃಖವ | ತಾಳಬಲ್ಲೆನು ನಾನು ನಿರ್ಭಯ | ಕಾಳಿ ನಿನ್ನಯ ಮೇಳದಲಿ ನಾಂ ನಗುತ ಕುಣಿಯುವೆನು || ೫ ||

ರಮಣಿ ನೀ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಿ | ಕಮಲಲೋಚನೆ ಮನದ ಮೋಹನೆ | ಸುಮನಸಾದ್ಯರು ನಿನ್ನ ಚುಂಬನ ಬಯಸಿ ಕೆಡುತಿಹರು ||

ರಮಣಿ ನಿನ್ನೊಡನಾಡಿ ಸುಖಿಪೆನು | ಕಮಲೆ ಮೋಹದ ನಾಶ ಇಲ್ಲವು |
ಕಮಲಪತ್ರವು ಜಲದಿ ತಾನಿರೆ ಜಲವು ತಾಗದೊಲು || ೬ ||

ಕೇಳುವುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜನರಿರ | ಬಾಳ ರಕ್ಕಸ ವಿದ್ಯೆ ನಿಮ್ಮದು | ಭಾಳಲೋಚನ ಪದವ ನೆನೆಯಲು ಮುಕ್ತಿದೊರೆಯು ವುದು || ಲೀಲೆಗೋಸುಗ ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯು | ತಾಳಿ ನಲಿಯುವ ಲೋ= ರಂಗದಿ | ಭಾಳಲೋಚನ ಪದವ ನಂಬಿರೆ ಮುಕ್ತನಾನಲ್ತೆ || ೭ ||

ಬಂಧನದ ಮಧ್ಯದಲಿ ಮುಕ್ತನು | ಬಂಧನವ ಕೈಗೊಂಬೆ ಪ್ರೇಮದ | ಬಂಧನದ ಸವಿಯರಿತು ನಲಿಯುವ ಲೋಕರಂಗದಲಿ || ಬಂಧುಬಳಗವ ಬಿಡಲದೇತಕೆ | ಮುಂದೆ ನಡೆವುದು ಕರ್ಮಪಥದಲಿ | ಬಂಧುವರ್ಗದ ಪ್ರೇಮಸಾರವ ಕುಡಿದು ಕುಣಿಯುವೆನು || ೮ ||

ಜಾತಿಭೇದವ ಬಿಡಲದೇತಕೆ | ಜಾತಿಗಳ ಸಮತತ್ವವರಿತಿಹೆ | ಜಾತಿಜಾತಿಗೆ ಪ್ರೇಮವಿಸಿತಿರೆ ಎಲ್ಲ ಸಮವಹುದು || ಜಾತಿ ತುಂಬಿದೆ ನಕಲಲೋಕದಿ | ಜಾತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮರಂಗವೆ | ಜಾತಿಧರ್ಮವ ಬಿಡದೆ ನಡೆವೆನು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲಿ || ೯ ||

ದೇಶದೇಶಕೆ ಕಲಹವೇತಕೆ | ದೇಶವೆಲ್ಲವು ಲೋಕವಲ್ಲವೆ | ದೇಶ ಸ್ವಾರ್ಥವ ಬಿಟ್ಟು ಲೋಕವೆ ದೇಶವೆನ್ನುವುದು || ದೇಶದೇಶಕೆ ಪ್ರೇಮ ವಿಸಿತಿರೆ | ದೇಶಪ್ರೇಮದೆ ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ | ದೇಶಸೇವಾವ್ರತದಿ ನಲಿ ಯುವೆ ಕರ್ಮರಂಗದಲಿ || ೧೦ ||

ಸ್ವಾರ್ಥದಲಿ ತುಂಬಿಹುದು ದುಃಖವು | ಸ್ವಾರ್ಥ ಬಿಡುವುದು
ಧರ್ಮ ಬಿಡುವುದೆ | ಸ್ವಾರ್ಥಧರ್ಮಗಳೊಳಗೆ ಭೇದವ ತಿಳಿದು ವರ್ತಿ
ಪುದು || ಸ್ವಾರ್ಥ ಬಿಡುವುದೆ ದೊಡ್ಡ ತ್ಯಾಗವು | ಸ್ವಾರ್ಥವೆಂಬುದೆ
ದುಃಖಕಾರಣ | ಸ್ವಾರ್ಥವೆಂಬುದ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೇಮದೆ ನಲಿದು ಬಾಳು
ವುದು || ೧೧ ||

ಸತಿಪತಿಯರೊಳು ಕಲಹವೇತಕೆ | ಸತಿಗೆ ಪತಿಯೇ ದೈವವ
ಲ್ಲವೆ | ಪತಿಯು ಹೃದಯದ ಒಡತಿ ಸತಿಯಳು ತಿಳಿದು ನೋಡುವುದು ||
ಸತಿಪತಿಯರೊಳು ಪ್ರೇಮವಿನಿತಿರೆ | ಸತಿಪತಿಯರೊಂದಾಗಿ ನಡೆವರು |
ಸತಿಯ ಪ್ರೇಮದೆ ಪತಿಯು ನಲಿಯುತೆ ಒಂದುಗೂಡುವುದು || ೧೨ ||

ರಮಣನಾತನು ಕಠಿಣ ಚಿತ್ತನು | ರಮಣಿ ಕೋಪಿಸೆ ಒಂದು
ನುಡಿಸನು | ರಮಣಿಯೊಲಿದರೆ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸುಖವ ಕೊಡುತಿಹನು ||
ರಮಣನಾತನ ಕಠಿಣ ಚಿತ್ತವು | ರಮಣಿ ತಿಳಿ ಮೃದುವಾಗಬಲ್ಲುದು |
ರಮಣನೊಲವನು ಪಡೆದು ಸಂತಸದಿಂದ ಬಾಳುವುದು || ೧೩ ||

ಮನದ ಮೋಹನೆ ನಿನ್ನ ಮಧುರತೆ | ಮನದಿ ಕಳವಳ ತುಂಬಿ
ಕೆಡಹಿತು | ಮನದ ತಾಪವ ತಣಿಸೆ ಚುಂಬನ ಬಯಸಿ ಬೇಡುವೆನು ||
ಮನದಿ ನೆನೆಯಲು ನಿನ್ನ ಅಂದವ | ಮನಸಿಜನ ಶರಘಾತ ತಿಳಿದೆನು |
ಮನದಿ ಘನತರ ಸುಖದ ಲಾಲಸೆ ಪುಟ್ಟಿ ಕೊರಗುತಿಹೆ || ೧೪ ||

ಇನಿಯ ನಿನ್ನಯ ಮನದ ಕಳವಳ | ಘನದ ಪ್ರೇಮವೆ ಎನ್ನ ಪ್ರೀತಿಸು | ಎನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಯ ಸೊಬಗ ಪ್ರೀತಿಸಲು ||
ಮನದಿ ಸುಖದಭಿಲಾಷೆ ಪುಟ್ಟಿರೆ | ನೆನೆಯುವುದು ನೀ ನಿತ್ಯ ಸುಖವನು |
ಮನದ ದಮನದೆ ನೈಜ ಪ್ರೇಮವು ಜನಿಸೆ ಸುಖಿಸುವುದು || ೧೫ ||

ತಾಯೆ ಬೇಡುವೆ ಮುದ್ದನೊಂದನು | ತಾಯೆ ಕಥೆಯನು ಪೇಳ ಲಾರೆಯ | ತಾಯೆ ಪದಗಳ ಪಾಡಿ ತೂಗಲು ಮತ್ತೆ ಮಲಗುವೆನು ||
ತಾಯೆ ಎನ್ನೊಡನಾಡಲಾರೆಯ | ತಾಯೆ ನಿನ್ನಯ ಸೇವೆ ಗೈಯಲು |
ಸಾಯಕವ ಕೈಗೊಂಬೆ ತಡೆಯದೆ ನೋಡು ಸಾಹಸವ || ೧೬ ||

ಬಾಲನಳುವನು ಮತ್ತೆ ನಗುವನು | ಬಾಲನಳುವುದದೇಕೆ ಪೇಳಿರಿ | ಬಾಲ ನಗುವಾ ಪರಿಯ ಬಲ್ಲರು ಪೇಳಿ ಕೇಳುವೆನು || ಬಾಲ ನಿನಗೀ ಹಾಲನುಣ್ಣಿಪೆ | ಬಾಲಕನ ಎದೆಗೊತ್ತಿ ಮುದ್ದಿಪೆ | ಬಾಲನಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳ ಲೆಂತೋ ತಿಳಿಯಲಸದಳವು || ೧೭ ||

ಗೋಪವನಿತಾ ವಸನ ಸೆಳೆಯುವ | ಗೋಪಬಾಲನು ಬಾಲನೀ ತನೆ | ಗೋಪವಧು ತಾಂ ರಾಧೆ ಧನ್ಯಳು ಪಡೆದು ಕೃಷ್ಣನನು || ಗೋಪಿ ಯರೆ ಸಾಕೀಗ ಪೋಗಿರಿ | ಗೋಪಬಾಲನು ಬಹಳ ಜಾಣನು | ಗೋಪ ಬಾಲನ ಬರಿದೆ ದೂರದೆ ಪಾಡಿ ಪೊಗಳುವುದು || ೧೮ ||

ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನಯ ಸೊಬಗದೆನಿತೋ | ಕೃಷ್ಣ ತುಂಬಿಹ ಸಕಲ ಲೋಕದಿ | ಕೃಷ್ಣನೂದುವ ಕೊಳಲ ಸರವನು ಕೇಳಿ ನಲಿಯುವುದು ||

ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೇಮವೆ ನೈಜ ಪ್ರೇಮವು | ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನನು ಪಡೆಯೆ ಧನ್ಯರು |
ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನಯ ನಾಮ ಪೇಳಲು ಮನದಿ ಸುಖವಹುದು || ೧೯ ||

ಕೊರಲೊಳೀಸೀ ಸರ್ಪ ವಿಷವದು | ಉರಿಯುತಿಹುದೀ ಜಗವ ದೆಲ್ಲವು | ಧರಿಸಿ ಭಸ್ಮವ ಶವಗಳೆಡೆಯಲಿ ನಗುತ ಕುಣಿಯುವೆಯ || ಹರನ ಹೃದಯದಿ ಪ್ರೇಮವಿರುವುದೆ | ಪರಮ ಸನ್ಯಾಸಾವಲಂಬಿಯು | ಸೆರೆದು ಹೃದಯದಿ ಪ್ರೇಮಸಾರವು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿಹುದು || ೨೦ ||

ವಾರಿಧಿಯು ತಪ್ಪಿದನೆ ಮೇರೆಯ | ನೀರು ತುಂಬಿತು ಎಲ್ಲ ಲೋಕದಿ | ನೀರ ಶಬ್ದ ಮನುಳಿದ ಶಬ್ದಮದಿಲ್ಲ ನಿಶ್ಶಬ್ದ || ಘೋರ ತೆರೆಗಳು ಸಾರಿ ಬರುತಿವೆ | ಸಾರಿ ಬರುವನು ಆಲದೆಲೆಯಲಿ | ತೋರ ಬಾಲನು ಕರದಿ ಕಾಲನು ಪಿಡಿದು ನಗುತಿಹನು || ೨೧ ||

ಮರುಳು ಮಾನವ ನಾನು ಮುದುಕನೆ | ಭರದಿ ಯೌವನ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ | ಜರೆಯು ಮೃತ್ಯುವು ಎಲ್ಲವೆನ್ನಯ ಹಾಸ್ಯವೇಷ ಗಳು || ಮೆರೆವ ಯೌವನ ಪ್ರೇಮ ಭರದಲಿ | ತರುಣಿಯೋರ್ವಳ ಸೃಜಿಸಿ ಯಜ್ಞದಿ | ತರುಣಿಯಳನೊಡಗೂಡಿ ಸುಖಿಪೆನು ನಿತ್ಯ ಸುಖವೆನಗೆ || ೨೨ ||

ಆತ್ಮಯಜ್ಞದಿ ತರುಣಿ ಬಂದಳು | ಆತ್ಮದಲಿ ತಾನಡಗಿ ಇದ್ದಳು | ಆತ್ಮಯಜ್ಞವು ಸುಖವ ಕೊಟ್ಟಿತು ಆತ್ಮಭವೆಯಿಂದ || ಆತ್ಮನಿಂದಲೆ ತೃಪ್ತಿ ಆತ್ಮಗೆ | ಆತ್ಮಯಜ್ಞಕೆ ಪ್ರೇಮ ಕಾರಣ | ಆತ್ಮಯಜ್ಞವ ಗೈದು ಪ್ರೇಮದಿ ಸುಖವ ಪಡೆಯುವುದು || ೨೩ ||

ಜನರ ಹೃದಯದಿ ಪ್ರೇಮ ಬೆಳಗಲಿ | ಜನರು ನಲಿಯಲಿ ಕರ್ಮ ರಂಗದಿ | ಜನರಿಗೋಸುಗ ಬರೆದುದೀಕೃತಿ ಧನ್ಯವೆನ್ನಿಸಲಿ || ಮನದಿ ನೆನೆಯುವೆ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೇಮವ | ಮನದ ಮೋಹನ ದೇವಗರ್ಪಣ | ಮನದಿ ಬೇಡುವೆ ಜಗಕೆ ಶುಭವನು ಮತ್ತೆ ಮಂಗಳವ || ೨೪ ||

ಹಿ. ರಾ.

ಒಂದು ಪದ್ಯ.

ಎಲ್ಲಿಹನೆಲ್ಲಹನೋ? | ಧರೆಯನಲ್ಲ | ಎಲ್ಲಿಹನೆಲ್ಲಿಹನೋ? || ಪಲ್ಲ ||
ಅಲ್ಲಿಲ್ಲೆಂಬುದು | ಸಲ್ಲದು ಭೇದವು ||
ಸುಲ್ಲಭದಲಿ ತ- | ನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಹರಿ || ಅನುಪಲ್ಲ ||

ಎಲ್ಲಿ ಅವನ ಊರು? | ಬಲ್ಲವರಾರು? ||
ಎಲ್ಲಿ ಅವನ ಬೀಡು? | ನಿ- | ನ್ನಲ್ಲೆ ನೋಡು ||
ಎಲ್ಲಿ ಕೊಳಲ ಪಿಡಿ ! ದೆಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲರ ಕೂಡಿ ||
ಸಲ್ಲದ ಠಾವಿಲಿ | ಮೆಲ್ಲಡಿ ಇಡುವನೋ || ೧ ||

ಕಾಲ ಲವಕ್ಕಿಲ್ಲ | ಕಾಲಿಡೆ | ಭೂಮಿ ಸಾಲದಲ್ಲ ||
ಮೇಲುಕೀಳ್ಗಳಿಲ್ಲ | ಕೂಗಿಡೆ | ನಾಲಗೆ ಬಲಸಲ್ಲ ||
ತೋಳಬಳಿಯಲೇ | ಆಳಾಗಿರುವನು ||
ಜೋಳಿಗೆ ಹೊರುವರ | ಪಾಳೆಯ ಗಾರನು || ೨ ||

ಕರೆದರೋಡುತಿಹನು | ಕರೆಯದೆ | ಧರದಲೋಡಿ ಬಹನು ||
ಮೆರೆಯಿಸುವನು ಸತತ | ಮರೆದರೆ | ಮರುಗಿಸುವನು ನಿರತ ||
ಸುರಿದು ತನ್ನನವ | ನೆರಕದಿ ಚಿರೆತರೆ ||
ಮಿರುಗು ಪುತ್ಥಳಿಯು | ಮೆರೆಸುವೆಮ್ಮರಸ || ೩ ||

ಎಮ್. ಎನ್. ಕಾಮತ್.

ತನಗೆ ತಾನಲ್ಲದಿನ್ನಾರು?

ತನಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದಿರಲನ್ಯರಿಹರೆ? | ಎಣಿಸಲ್ ಪರೋಪಕೃತಿಗೂ ಮೊದಲಿದರಿಯೆ || ತನಗೆ || || ಅನುಪಲ್ಲ ||

ಕೆಂಡದಾ ಮಳೆ ಬರುವ ವೇಳೆಯಲಿ ಮಕ್ಕಳನೆ | ಕೊಂಡು ಕೊಡೆಪಿಡಿವರೆನ್ನುವ ನುಡಿಯು ಪೊಲ್ || ಕಂಡು ಕೇಳಿದ ತಿಳಿದ ಕಡೆಯೊಳೆತ್ತೆತ್ತಲಡಿ | ಗೊಂಡಿದೇ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದಿರಲೂ || ೧ ||

ಎಲ್ಲವಕ್ಕಾಧಾರವಾಗಿರುವ ಭೂಮಾತೆ | ಗೆಲ್ಲಿ ನೆಲೆ? ನೆಲೆಯಿರದ ಕಡಲಲ್ಲವೆ? || ಬಲ್ಲವಿಕೆಯಿಂ ತಾನೆ ತನ್ನ ನಾನದಿರಲಡಿ | ಯೆಲ್ಲಿ ನಡೆಯೆಲ್ಲಿ ನುಡಿಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೊ? || ೨ ||

ಗಾಳಿಗೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲೋಳಿಯಲಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ | ಬೀಳುವುದೆ ಗತಿಯಾಗೆ ಮೂಲವಳಿದು || ಹಾಳಾಗಿ ಜೀವನವೆನಿಸುತಿತ್ತೆ ನೀರನಿಧಿ | ಯಾಲಯವನಾಂತು ನೆಲೆಗೊಂಡುದಲ್ತೆ || ೩ ||

ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೊಂದೂರು ತೇಜೋರಸ | ಕ್ಕಾರಯ್ಯ
ಲಕ್ಕ್ಯಡಿಸ ಬಿಲ್ಲುಸಿಯೆಂಬ || ಸೂರಿಯಂ ಬಕ್ಕಂಬಯಲೊಳಾದರೇಂ
ನಾನೆ | ಯೂರಿದವಿಯನ್ನಲುಗಿಸುವರದಾರು? || ೪ ||

ಗಾಳಿಯಿರದೆಳ್ಳಿಂದಲೇಳಸೆಯ ಕಾಲವ್ಹೊ | ಬಾಳದೀ ತನ್ನನೇ ಒಲಿ
ಯಿಸಿತ್ತುಂ || ಬಾಳುವನವಂ ಲೋಕಜೀವನೆಂದೆನಿಸನಾ | ಲೀಲೆಯ
ನ್ನಿಗರಕಯ್ಗ ಮರಳಿಹುದೆ? || ೫ ||

ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆಲ್ಲವಕ್ಕೆಡೆಯಿತ್ತು ಭೇದಕಿಸಿತಡಿ | ಗೊಡದ ಬಾನೆ
ಲ್ಲವರೊಳು ಸೇರಿ || ನಡೆಯಿಪದು ವ್ಯಾಪಕತೆಗೊಡಲಾದ ಕತದಿಂದ |
ಪಡೆಯಲಾದಪುದೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನು ಬರಿದೆ? || ೬ ||

ಪಂಚಭೂತಗಳ ಸಾಯ್ಜ್ಯ ಮನೆಯೊಳೊಂದೂ ನೆಲಸಿ | ಮಿಂಚಿನಸಿ
ತಾದರೂ ತದ್ಗುಣವನು || ಸಂಚಿಸದಿರಲ್ಕೆ ಫಲವೇನು ಮನುಜತೆ
ಗೊಂಡು? | ಸಿಂ ಚಲಿಸದೆಣಿಸು ಕಯ್ಗೊಳಿಸು ಕಲಿಸು || ೭ ||

ಕವಿ ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ.

ಭಿಕ್ಷುಕ

(‘ಕುಸುಮದಾಮ’ದಿಂದ.)

(ಸೀಸ ಪದ್ಯ.)

ಕೇರಿಕೇರಿಗಳ ಮನೆಮನೆಗಳಂ ಕಂಡೊಡನೆ
ವಾರಾನ್ನಕಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತಿಹೆನು |
ದೂರದೊಳ್ ಪೋಪವರ ಬೆಂಬಿಡದೆ ಕಾಲ್ಗೆರಗಿ
ತೋರಿಪೆನು ಕೈಯೊಳಿಹ ಜೋಳಿಗೆಯನು ||
ಊರೊಳನಗೊಲಿದೀವ ದಾನಿಯಂ ಕಾಣೆ ಪರ
ಲೋಕ ಮಾರ್ಗವನರಸಿ ಪೋಪೆ ನಿನ್ನು |
ಧಾರಿಣಿಯೊಳೆನ್ನರಸನೆಲ್ಲಿಹನೊ ತಿರಿತಿರಿದು
ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟೆ ನಾನು || ||೧||

ಸಿರಿಯು ಬಳ್ಳಿಯು ಸೊಂಪಿನಿಂದೆ ನಗೆಯೆಂಬ ಹೂ
ವರಳಿ ಕಂಪಿನಲಂಪನೀವುದೆಲ್ಲಿ |
ಕೊರಗುತಿಹ ಬಡತನದ ಕಣ್ಣೀರೆ ಕಾಲಾಗಿ
ಹರಿದು ತಂಪನು ತಾನೆ ಕೊಡುವುದಲ್ಲಿ ||
ಪರಿಗೆಡಿಪ ಸಂಕಟದ ನಿಬಿಡಾಂಧಕಾರವದು
ವಾರಿಗಾಣದ ತೆರದೊಳಾವರಿಸಿರೆ |

ಮಿರುಗುತಿಹ ಗುಣವೆಂಬ ನಸುವೆಳಕ ನೊಪ್ಪಿಸುತೆ
ತಳತಳಿಸಿ ಬೆಳಗುತಿಹುದೊಂದು ತಾರೆ ॥ ॥ ೨ ॥

ಧನವಿಪ್ಪ ಕೈಗುದುರೆಯುಂ ದಾನ ಮಾರ್ಗದಿಂ
ಮನವೆಂಬ ಕಡಿವಾಣ ವೆಳೆಯುತಿಹುದು ।
ಸಿರಿಯು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿರದೆ ಬಗೆವಕ್ಕಿ ಹಾರಲ
ವ್ವಳಿಸಿ ಕಳವಳಿಸಿ ಬೀಳುತ್ತಿರ್ಪುದು ॥
ಸರಿಯೆನಿಸಿ ಕೈಗೆ ಬಗೆ, ಬಗೆ ಕೈಗೆ ಜೋಡೆನಿಸಿ
ಮೆರೆಯಲುಂಟೀ ಧರಾಮಂಡಲದೊಳು ।
ಅರಸ ತಲೆವಾಗಿಸುವೆ ನೀನೋರ್ವನೇ ದಾತ
ನಿರದೆ ತಿರಿದುಂಬೆ ನಿನ್ನರಮನೆಯೊಳು ॥ ॥ ೩ ॥

ದೇಹದೀ ಪಾತ್ರೆಯಂ ನಿನ್ನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸುವೆ
ಮನಕೆ ಮೆಚ್ಚಿಂತಾದುದಂತೆ ಮಾಡು ।
ಜೀವದಾನದಿನದಂ ತುಂಬಿಪೆಯೊ ತುಂಬಿಸದೆ
ಪಿಸುಡುವೆಯೊ ನೀನೆ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೋಡು ॥
ಧಾರಿಣಿಯ ಸಂತೆಯೊಳು ಭಿಕ್ಷುಕನ ಮಾಳ್ಕೆಯೊಳು
ತಿರುಗಿದರೆ ಬಪ್ಪ ಬಡತನವದೇನು? ।
ನೀನೆ ಧನಿ ಜಗಕೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಧನವೆನ್ನ ಸಿರಿ
ಭೇದವಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಮರುಕವೇನು? ॥ ॥ ೪ ॥

ಶಂಕರಭಟ್ಟ ಕಡಂಗೋಡ್ಲು.

ದೊರೆ.

(‘ಕುಸುಮದಾಮ’ದಿಂದ.)

ಉತ್ಸಾಹರಗಳೆ

ಸುಳಿವ ಸೊಲ್ಲಲರ್ಗೆ ತಳೆಯುಸೊಲೆದು, ನಿನ್ನ ಸೊಂಕನರಿಯೆ
ಪುಳಕಚಯವನೊಂದಿಪಂತೆ ತಳಿರಸೊಬಗು ರೂಢಿವಡೆಯೆ, ||
ನಲಿವ ನಲ್ಮೆ ನುಣ್ಪುವಡೆಯೆ, ಮನದ ಬೇನೆ ತಣ್ಪುವಡೆಯೆ,
ಸುರಿವ ಲತೆಯೊಳಡಗುತೆನಗೆ ತೋರದಿರ್ಪುದೇಕೆ ದೊರೆಯೆ || ೧ ||

ಆವಸಂತವೊಪ್ಪುತಿಹುದು ಚಿಗುರೆಜಗವ ಬಾಸಣಿಪುದು
ಕೋಗಿಲೆಗಳ ದನಿಯು ಸವಿಯು ಸವಿಯುಲಾಸೆಯಾತುರಿಪುದು ||
ಭೂವನಿತೆಯ ಯೌವನಾನುರಾಗರಸದ ರೂಪಕದೊಳು
ತೀವಿ ಹಸುರಪರದೆಯೊಳಗೆ ತೋರದಿರ್ಪೆಯೇಕೆ ಪೇಳು || ೨ ||

ಕೆಂಬಿಸಿಲ ಕಿರೀಟವೀಗ ಳಿಂಬುಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವುದು
ತುಂಬಿ ಜಗವ ಗಾನರಸದೆ ಪಕ್ಕಿಪಂಡುಗೊಂದಳಿಪುದು ||
ಸಂಜೆ ಹೊಂಜರಗಿನೊಳರಸ ನಿನ್ನ ಪದವ ತೊಡೆವಳವಳು
ಬಂಜೆಯಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಕಾಣದೆನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯೇಕೆ ಪೇಳು || ೩ ||

ಗಗನವೆಂಬ ಮಂಟಪದಲಿ ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವಂತೆ
ಜಗವೆ ನಿನ್ನ ಪೆರ್ಮೆಯೊಪ್ಪುವೋಲಗಕ್ಕೆ ಸಾಲೆಯಂತೆ ||

ಒಡೆಯ ನಿನ್ನ ಕಾಂಬಸಂಭ್ರಮಂಗಳಿಂತು ಪೆರ್ಚುತಿರಲು
ನಡಗರನೇ ಶೂನ್ಯವಾಗದಿಹುದೆ ನಿನ್ನ ಕಾಣದಿರಲು || ೪ ||

ಗಾನದೆಡೆಯ ನುಣ್ಪುನೀನೆ, ಗಂಧವಹನ ತಂಪು ನೀನೆ ೯೬೦/
ಜೇನಸೋನೆಯಿಂಪುನೀನೆ, ಬಿರಿವ ಮುಗುಳ ತಂಪು ನೀನೆ
ಭಾನುವಿಂಗೆ ಭಾನು ನೀನೆ ಕರಣವೆಂಬ ದಾರಿವಿಡಿದು
ನೀನೆ ಮನದ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ದೊರೆಯೆನಿಸುತೆ ಮೆರೆವುದೊಲಿದು || ೫ ||

ಶಂಕರಭಟ್ಟ ಕಡಂಗೋಡ್ಲು.

ವಸಂತ.

(ಭಾಮಿನಿಷಟ್ಪದಿ)

ನಲಿದುಲಿದು ಝೇಂಕರಿಪ ಮಧುಪಾ | ವಳಿಯು ಪಂಚಮ
ಗಾನ ಘನಮುಂ | ಜುಲಕಲಧ್ವನಿಯೆನ್ನ ಮನದೋವರಿಯನಂಡಲೆದು ||
ಸುಳಿವುದಾದೊಡಮೇನೊ, ಮಧುಮದ | ವಿಲಸಿತಂಗಳೆ ಕಂಗಳನು
ಸಂ | ಗಳಿಪುವನೆ ಪರದಾಸ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯದೇನನಾಗಿಸದೊ || ೧ ||

ವಾರಿಜೋನ್ನತ ಪತ್ರನೌಸಂ | ಚಾರಿ ರಸಸರ್ವಸ್ವ ಸಂಚಯ |
ಹಾರಿ ಹಂಸಕವೆನ್ನ ಮಾನಸ ಮಧ್ಯವನು ಬೆಳಗಿ || ಬೀರುವುದು ಸಂತ
ಸವನಾದೊಡೆ | ಮೀರಿದದರುದರಾಭಿಲಾಷೆಯೆ | ಹೇರುವುದು ಚಿಂತೆ
ಯನು ದಾಸ್ಯವದೇನನಾಗಿಸದೊ || ೨ ||

ತರಲತರಸಹಕಾರ ಪಲ್ಲವ | ಪರಿಣತಾಂಗ ಬಲೋದಯನು
ಪರ | ಸೆರಕದಿಂ ಪಡಿಯುರನು ಪರಪರಿಪುಷ್ಟನೆಂದೆಂಬ || ಬಿರುದನಂಗೀ
ಕರಿಸಿ ಲೋಕೋ | ದ್ಧುರ ಮಹಾರಿಷ್ಟವನು ಲೆಕ್ಕಿಸ | ದರರೆ ಹಾರು
ವಸೆನಲು, ಪಾಶ್ಯವದೇನನಾಗಿಸದೊ || ೩ ||

ಮಧುರವಿಮಲ ವಚೋವಿತಾನಾ | ಭ್ಯುದಯ ಪಂಡಿತನುನ್ನತ
ದ್ವಿಜ | ಸದನವದನವಿಲಾಸದರ್ಪಣನೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಗಂ || ಪಡೆದು ಪರ
ನಸು ಕರಣೆಯಿಂ ಲೋ | ಕದೊಳು ತಾನೇ ತಾಪ್ರಮುಖನೆಂ |
ದೊದರುತಿರೆ ಪರದಾಸ್ಯ ವ್ಯತ್ತಿಯದೇನನಾಗಿಸದೊ || ೪ ||

ಧರೆಯುಗಲದೋಲೆಯೊಳು ವಿಧಿ ಬರೆ | ದಿರಿಸಿದೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ
ಕ್ಷರ | ಪರಮ ವಿಭವವನೋದದತುಲ ವಿಲಾಸ ಸಂಭ್ರಮದಿ || ಮೆರೆವ
ರರಿಯರು ಜಾತಿಹೀನನ | ವರವಸಂತನೃಪಾಲಕನ ಪೆಯ್ | ಸಿರಿವಿಜಾ
ತಿಯ ಬೊಬ್ಬೆಯುಬ್ಬರಕೆಂದು ಬುಧಜನರು || ೫ ||

ಶಂಕರಭಟ್ಟ ಕಡಂಗೋಡ್ಲು.

ಸ ೦ ಜೆ .

ಸಂಜೆಯೆ ಭರದಿಂದಂಜಿಸೆ ಜಗವ |
ಮಂಜುಮುಸುಕೆ ಪದ್ಮಿನಿಯಾ ಮೊಗವ ||
ಕಂಜಸಖನೆ ಮುನ್ನೀವಾರ್ಧಿಸಿಂದೆ |
ಸಂಜನಿಸುವ ಕುತ್ತಕೆ ತುತ್ತಾದೆ || ೧ ||

ಜಗಕಾವನು ಕಾವನು ನೀನೈದೆ |
ಬಗೆಯಿಂತಿದು ಬೆಂಡಪ್ಪುದು ಪಿರಿದೆ? ||
ನಗುಮೊಗದೊಪ್ಪುವ ನುಣ್ಮೊಗರಿಂದೆ |
ಸೊಗವಾದುದು ಲೋಕಕೆ ನಿನ್ನಿಂದೆ || ೬ ||

ಉದಯದೊಳಳನಗೆದೋರಿದಳಾಕೆ |
ಹೃದಯದೊಳೊಪ್ಪಿರೆ ಕೂಟದ ಬಯಕೆ ||
ಪುದುಳದೆ ಪೂರ್ವಾಂಗನೆಯೊಡಗೂಡಿ |
ಮಂದವಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದೆ ಮರೆ ಮಾಡಿ || ೭ ||

ಸಹಿಸುವಳೇ ವಿರಹದ ಬೇಸೆಯನು |
ಮೋಹಿಸುವಳೇ ಸಿಂಗರದಂಗವನು ||
ದಹಿಸುವಳಲಬೆಂಕೆಯ ಪೊಗೆಯಿಂದ |
ಆಹಹಾ ನೊಂದುದು ನುಣ್ಮೊಗದಂದ || ೮ ||

ಇಳೆಯೆಂಬಿನಿಯಳಗಿರಿ ಗುರುಕುಚದಾ |
ತೊಳಗುವ ಕುಂಕುಮ ಪಂಕದ ಸೊಗದಾ ||
ಕಳೆಗುಂದಿತು ಕಂದಿತು ಕರಗಿದುದು |
ಬಳೆದಾ ಜವ್ವನ ಮಾಸಿದುದು ಮುಗಿದು || ೯ ||

ದಿನವೆಂಬೀ ನಾಟಕದಂಕದೊಳು |
ದಿನಮಣಿ ನೀನಾಡುವ ಮುಂದಾಳು ||

ಸನಿಹದ ಸಂಜೆಯು ಜವನಿಕೆ ಯೆಡೆಯಾ |
ಘನಮೃತ್ಯುವ ಕಾಣದೆ ಬಳಲಿದೆಯಾ || ೬ ||

ನಿನ್ನೀ ಬಾಳೊಂದೇ ದಿನಕಾಯ್ತು |
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕಾಣದೆ ಹೋಯ್ತು ||
ನನ್ನಿಗೆ ಪುಸಿಯಾ ಪರದೆಯು ಮುಸುಕು |
ಬೆನ್ನಿನ ಮರಣವೆ ಜೀವಕೆ ಮುಸುಕು || ೭ ||

ಎಳನರಯುದೆ ಕತ್ತಲೆಯೊಡನಾಟ |
ಬಲಿತಾ ಜವ್ವನದೊಳ್ ತಿರುಗಾಟ ||
ತಿಳಿವಿಂಗಾವುದು ಸಮಯದ ನಿಯಮ |
ಗಳಿಯಿಸೆ ಪರೆಯುಮುದವಿನನಿಯಮ || ೮ ||

ಪರಿಕಿಸೆ ಕತ್ತಲೆ ಮರಣಂ ನಿನಗೆ |
ಮರಣಂ ಪರಿಕಿಸೆ ಕತ್ತಲೆಯೆಮಗೆ ||
ಇರವೆಂಬುದೆ ಸಾವಿಂಗೊಡನಾಡಿ |
ಸಿರಿದೇಂ ಸಾವಿದವಿಂಗೊಡನಾಡಿ || ೯ ||

ರವಿಯೊಬ್ಬನೇ ಮುಳುಗಿದನೇ ಜಗದಿಂ |
ರವಿಗಳನೇಕರ್ ಕಳೆದರ್ ದಿವದಿಂ ||
ತವಕದೆ ಭೋಗಿಸುತೇಳ್ಗೆಯ ಸೊಗವ |
ಸವಿದರ್ ಕತ್ತಲೆಯುದರದಗರವ || ೧೦ ||

ಸಂಜೆಯುದೆಲ್ಲರನಂಜಿಸುತಿಹುದು |
ಮುಂಜೆರಗಂಪಿಡಿದೆಳೆಯುತ್ತಿಹುದು ||
ಮಾಂಜಲ್ ದಿನದಾ ಜೀವನದಿಂಪು |
ಸಂಜೆಯ ರಾಜನ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಕೆಂಪು || ೧೧ || ತಿಂ/

ಶಂಕರಭಟ್ಟ, ಕಡಂಗೋಡ್ಲು

ಮುಗುಳೇ !

(ಕಂದ ಧ್ವ ಪದಿ.)

ಹುರುಳಸೊಡೆ ಸುಡಿದು ಹೇಳಲು ಬಗೆಯುತ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಮುಗಿದ ತುಟಿಗಳ ಹಾಗೆ ||
ಬಿರಗಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿಹೆ ಜಗದೊಳಗಾ ಯಾವ ಕಂಪ ಸೂಸಲು ಮುಗುಳೇ! || ೧ ||

ಮುಗುಳೇನು ಬಗೆದೆ ಮುಗುಳೇ? ತಡೆಯುವಿರೌ ಮುಗಿಯು ಬಂತು ಭಂಗುರ ಭವವು! ||
ಉಗುಳುಗುಳು - ಉಗುಳ ಗಂಧವ ಬಂಧವ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಬಾಡು ಮರಣವ ಕೂಡಿ || ೨ ||

ಗಂಧವ ಬೀರಲು ಈ ಭವ - ಬಂಧನವಂ ಪೊಂದಿ ಬಂದ ಚಂದಿರ! ಕೇಳೌ ||

ಬಂಧದ ದೇಹವನಪ್ಪುತ ಗಂಧವನೇ ಕೊಂಡು ಬಿಡುವಿ-
ಷನಿದು ಮರುಳು? ॥ ೩ ॥

ನುಡಿಯಂತೆ ನುಡಿಯು ನಡಿಗೆಯು ಬೆಡಗಿನ ಹಾಗಿರುವದವ್ವ!
ರೂಪಿನ ರೂಪು ॥

ಹುರುಳ ತಿರುಳಂತೆಯಿಹುದೀ - ಯಿರುಳನು ಹಗಲನ್ನು ಮಿಕ್ಕ
ಕಂಪಿನ ಸೆಂಪು ॥ ೪ ॥

ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ, ಧಾರವಾಡ

ಎದೆಮುಗುಳೇ!

(ವಾರ್ಧಿಕ ದೀರ್ಘ ದ್ವಿಪದಿ.)

ಮೈಮರೆಯೆ, ಮನವರಿಯೆ, ಮುಡಿಮಾತು ಸೆರೆಯೆ, ಮಿಗೆ
ಮೆರೆಯೆ, ನನ್ನೊಡನೆ ಬೆರೆಯೆ ॥

ಮೈಮನಸು ಮಾತುಗಳು ಸೊಬಗು ಸೂರಿದವಲ್ಲ! - ಎದೆ
ಮುಗುಳ ಮಗಳ ಪಡೆಯೆ ॥ ೧ ॥

ನನ್ನ ಯೆದೆಮುಗುಳೆ! ಕಿರುಮಗಳೆ! ಮುದ್ದಿನ ಮುದ್ದೆ!
ಮುತ್ತುಗಳ ಮುತ್ತೆ! ಬಾ! ಬಾ! ॥

ಆನಂದ ನಂದಿನಿಯೆ! ನಂದನದ ಚಂದ! ಹೃದಯೇಂದೀವ
ರೇಂದಿರೇ! ಬಾ! ॥ ೨ ॥

ನನ್ನ ಮುನ್ನವೆ ನೀನು! ನನ್ನ ಮನೆಮಗಳಾಗಿ ಮುನ್ನೀರ
ಮಗಳೆ! ಬಂದೆ ||
ನನ್ನ ನನ್ನಿಯು ನೀನು! ನನ್ನ ನನ್ನಿಯು ನೀನು! ನನ್ನ ಮನ
ದನ್ನೆಯಾದೆ! || ೩ ||

ಇಂದು ನನ್ನಯ ಮನದ ಬಾಂದಳದಿ ಬಂದಂದೆ - ಮರುಳೆ!
ಬಲುಮರುಳೆ! ಇರುಳೆ! ||
ಬಂದೆ ಅಂದದ ಪೂರ್ಣಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರಿಕೆಯು - ಕಣ್ಣು
ಕಣ್ಣಾಗಿ ಅರಳೆ! || ೪ ||

ರಾಮಚಂದ್ರ, ಧಾರವಾಡ.

ಆತ್ಮನ ಅಮರತ್ವ.

(ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ.)

ಜಗದೊಳಗೆ ಬಾಳುತಿರುವಂಥ ಜೀವಿಗಳ ಬಲು |
ಮೃದುವಾದ ಹೃದಯದೊಳು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ನಟ್ಟಿರುವ |
ಸಕಲ ದುಃಖದ ಸಾರವನು ಹೀರಿ ನಿಂತಿರುವೆ -
ನನಗೆಲ್ಲಿ ದುಃಖವಿನ್ನು? ||
ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ದೇಹಗಳೊಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಂ |
ಡಿರುವಂಥ ರೋಗಗಳ ಬೀಜವನ್ನರಿದರಿದು |

ಮರಣವೆಂಬುವ ತುಪ್ಪದೊಳು ಕಲಿಸಿ ಕುಡಿದಿರುವೆ -
ನನಗೆಲ್ಲಿ ಮರಣವಿನ್ನು? || ೧ ||

ಧಗಿಧಗಿಸಿ ಮುಗಿಲೊಳಗೆ ಜಿಗಿಯುತಿರುವಂಥ ಕಾ - |
ಡ್ಗಿಚ್ಚಿನೊಳು ಕಡಿಕಡಿದು ನನ್ನ ಕೈಕಾಲ್ಗಳನು |
ತೂರಿದರೆ ನೋಡುವೆನು ನಿಂತು ನನ್ನಯ ದೇಹ
ದಳಿಗಾಲವನ್ನು ನಗುತ! ||
ಸಳಸಳನೆ ಎಸರಿಟ್ಟ ವಿಷದೆಣ್ಣೆಯಿಂ ತುಂಬಿ - |
ದಂಥ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲಿ ಹಾಕಿ ಕರಿದರೆ ನಾನು |
ಮೋದದಿಂ ಪಾಡುವೆನು ನನ್ನ ತಳಮಳಿಸುವಂ
ತಹ ದೇಹದಾಟವನ್ನು! || ೨ ||

ಹಚ್ಚನ್ನ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಾವುಗಳ ವಿಷವ |
ಸಣ್ಣನ್ನ ಬಟ್ಟಲಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನನಗೆ |
ಕುಡಿದು ಬಿಡುವೆನು ಗುಟುಕಿನೊಳು ಹಚ್ಚಿ ತುಟಿಗಳನು
ನಿಮಿಷದೊಳು ಮಮತೆಯಿಂದ ||
ಭಯವೆಂದರೇನು? ಮರಣವು ಯಾವ ತೊಪ್ಪಲವು? |
ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಲೆಗಡಕರಿಂದ ಹಿಡಿದಿರುವ ಬಲು |
ಚೂಪಾದ ಚೂರಿಯೊಳು, ಯುವತಿಯರ ಹೃದಯದೊಳು
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವೆ ನಾನು! || ೩ ||

(**ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದ.**) ಸೀತಾತನಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಎಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ.

(ಕುಸುಮ ಷಟ್ಪದಿ.)

ತಲೆಯೊಳಗೆ ತುಂಬಿರುವ |
ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ |
ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಂದೊಗೆಯುವಾಗ ||
ಬಲವಾಗಿ ಕೈಗಳಿಂ |
ದಲುಗಿಸದೆ ಬಿಗಿದಿರುವ |
ಕಲುಷಪೂರಿತ ಧನವನೆಸೆಯುವಾಗ || ೧ ||

ಪರರ ಹಸಿವನೆ ಕಂಡು |
ಕೊರಕೊರಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ |
ಕರಕನ್ನವುಣಲು ತಾ ಬಯಸುವಾಗ ||
ಶಿರವಿಡಲು ನೆಲವಿಲ್ಲ |
ದಿರುವವರ ಗತಿ ಕಂಡು |
ಮರುಗುತ್ತೆ ಸುಖವಸತಿ ತೊರೆಯುವಾಗ || ೨ ||

ಒಂದೂಟವಿಲ್ಲದಲೆ |
ನೊಂದಿ ಬಲು ಸಾಯುವರು |
ಎಂದು ತಾ ಮನದಲ್ಲಿ ಕರಗುವಾಗ ||

ಇಂದಿನಾ ದಿನದಿಂದೆ ಒಂದೂಟವೇ ಮಾಡಿ |
ಮುಂದಿ ಕಷ್ಟವ ಭಾಗ ಮಾಡುವಾಗ || ೩ ||

ನಾನು ತಾನೆಂಬುದನು |
ಕನಸಿನಲು ಮರೆಯುತಲ |
ಮಾನವರ, ಪ್ರಾಣಗಳ, ಪ್ರೀತಿಪಾಗ ||
ಅನ್ನಪಾನಗಳೀವ |
ಚಿನುಮಯಾಕಾರನೇ |
ಮಾನವಾಕೃತಿಯೊಂದು ತಿಳಿಯುವಾಗ || ೪ ||

"ಚಾತಕ"

ನನ್ನ ಬಯಕೆ.

(ಭಾಮಿನಿ.)

ಮುತ್ತು ಹವಳಗಳನ್ನು ಬಯಸೆನು |
ಸತ್ತಿಗೆಯ ಸಡಗರವನೊಲ್ಲೆನು ||
ಸುತ್ತು ನೆಲದಲಿ ನೆಲಿಸಿ ಮರೆಯುವ |
|| ಜಸವ ಪ್ರೇಮಿಸೆನು || ೧ ||
ಮತ್ತೆ ಮುಗಿಲಿನ ಕಪ್ಪಿನೆಸಕದ |
ನೊತ್ತದೊಳು ಮುಸುಕಾಗಿ ಮುಳುಗುವ ||

ಮು/

ಚಿತ್ತ ನೆಳೆಯುವ ಚಿನ್ನ ನೋಡದ |
|| ಸೊಬಗಿನಂದದಲಿ || ೨ ||

ಮನವ ಮೋಹಿಸಿ ಕನಸಿನಂದದಿ |
ನೆನಸುವಾಗಲೆ ಮಾಯವಾಗುವ ||
ಮನುಜನೊಲವಿನ ಪೊಳ್ಳು ಹಂಬಲ |
|| ನನಗೆ ಬೇಡೊಡೆಯಾ || ೩ ||

ನನ್ನ ಬಯಕೆಯು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿ |
ನಿನ್ನ ಅಡಿಯಲಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡುವೆ ||
'ನಿನ್ನ ಬೆಸನವ ಗೈವುದೆನ್ನಯ |
|| ಹಿರಿಯ ಗುರಿಯಯ್ಯ' || ೪ ||

ನಿನ್ನ ನೋಟದ ಒಲವನುಣ್ಣುವ |
ನಿನ್ನ ಅಡಿಗಳ ಹುಡಿಯಲಾಡುವ |
ನಿನ್ನ ಮಡಿಲಲಿ ಮಲಗಿ ಸೊಗಸುವ |
|| ಸ್ವಪನೆಳಸುವೆನು || ೫ ||

ಗುಟ್ಟು ತಿಳಿಯದು ವಿಶ್ವಲೀಲೆಯು |
ಹುಟ್ಟು - ಸಾವುಗಳಂತ ಹತ್ತದು ||
ಬಿಟ್ಟಿನೆತ್ತಲು ಹರಡಿದೊಗಟಿದ |
|| ಒಟ್ಟು ಬಿಡಿಹುದು? || ೬ ||

ಸಾಧು - ಶರಣರ ನುಡಿಯನೋದಿದೆ |
ಬೋಧವೇನೂ ಬೆಳಗಲಿಲ್ಲವು ||
ಶೋಧದಲ್ಲಿಯೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಳಲಿತು |
|| ನರನು ಕಂಗಳನು || ೭ ||
ನನ್ನ ಜೀವನು ಬೆಳಕ ಬೇಡುತ |
ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಕೊರಗುತಿರುವನು ||
ನಿನ್ನ ಎಡೆಯಲಿ ಬರಲು ಬಯಸಿಹ |
|| ನೊಂದ ಕಂದನೊಲು || ೮ ||
ಮಳಲ ಮೇಲಣ ಬರಹದಂದದಿ |
ಒಳಗೆ ಸಂಕಲ್ಪಗಳು ಮೂಡುತ ||
ಮುಳುಗಿ ಅಳಿದರು ಎನ್ನ ಮನ್ನಿಸಿ ||
|| ಕೈಯ ನೀಡಯ್ಯಾ || ೯ ||

ಕೊಣ್ಣೂರ ಹಣಮಂತರಾಯರು

ಬ ರಿ ದೆ .

(ಮಾರಾ ತನವಾಂ ಮನವಾಂ ಭರಿಯೋಚೇ
ಢರಿಯೋಚೇ - ಎಂಬ ಗುಜರಾತಿ ಹಾಡಿನಂತೆ)

ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಪಡಿಗಲ್ಲಂಗಡಿಗ ಗಡಾ ನಿನಗೆಲುವತಕ್ಕಡಿ ಇನ್ನು
[ಬೇಕೇ?

ಗಗನಗೋಪಾಲನೆ ಆವಿಯಾವ ನೀ ತಿಂಡಲು ಹಸಿವೆ ಆಕೆ? |
ಜೀವನ ಕೊಳಲನೂದುವ ದೇವಾ - ಈ ಕಣ್ಣೀರ ಕಿಣ್ಣವೇಕೆ?
ಕಿರ್ರನೆ ಕಿರೆಯಾ ಜೊಗರಿಯಾಟಕೀ ಹಮ್ಮಿನ ಹುರಿಹಗ್ಗ ಸಾಕೇ ॥ ೧ ॥

ಧನ್ಯನೆನಿತೊ ನಾ ಹೊನ್ನಕಂಬಳಕಾಗದಸ್ಸೀ ಎದೆಯಿಂದ ಹೊಂಟಿ [ಮುಳ್ಳನ್ನ
ಕನಸಿಗೆ ಕಾಯುವ ಬಯಕೆಯ ಬಯಲಲಿ ಮುತ್ತು ಬಿತ್ತನೆಯತ್ನಿಸನ್ನ |
ಬಾಷ್ಪಬಂಧುವೆ ಸ್ನೇಹಸಿಂಧುವೆ - ಮುತ್ತು ಮುತ್ತಿಂದ ಮೊಳೆವುದೆನ್ನ?
ಲಾವಣ್ಯ ವಾಣಿಗೆ ನೋಂಪಿದಾನೆಯಾ ರೂಪುಗೊಂಡೆವೆಯ ಸಿಂಗನ್ನ ॥ ೨ ॥

ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ.

[ಎಲುವ ತಕ್ಕಡಿ — ಎಲುಬಿನ ತ್ರಾಸು, ಅಂದರೆ ಈ ದೇಹವು. ಆವಿಯಾವ — ಆವಿಗಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿನ ದನ. ಮುತ್ತು — ಮೌಕ್ತಿಕ; ಪ್ರೇಮ: ಮುಪ್ಪು.]

ಮಹಾತ್ಮರ ಉಪವಾಸ.

(ವೀರ ಚೌಪದಿ.)

(ಕಳೆದ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ಸಂ॥ ದ ಭಾದ್ರಪದ ಬ॥ ೫ (೧೮-೯-೨೪) ಯಿಂದ ಆಶ್ವೀಜ ಶು॥ ೧೧ (೮-೧೦-೨೪) ಯ ವರೆಗೆ ಢಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಮಾಡಿದ ೨೧ ದಿನಗಳ **ಉಪವಾಸ.**)

ಮಂಜಿನೇಕಾಂತದಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಹಂಬಲಿಸಿ,
ಹೃದಯ ಕ್ಷುಧೆಯನ್ನೂಡುತೊಡಲ ಹಸಿವಿಂದಂ,
ಮನದ ರಂಭೆಯ ಗೆದ್ದು, ಶುಕನಾತನನ್ನೊಲಿಸಿ,
ಭಕ್ತಿಗಂಗೆಯ ಭಾರತದ ತೃಷೆಗೆ ತಂದಂ ॥ ೧ ॥

ಉರುವೇಲೆಯರಳಿಯಡಿಯಲಿ ಚಿರಂ ಹಸಿದರೆದು,
ಮಾರನಂ ಮುರಿದು, ಸಂಬುದ್ಧನೆಮಗಗ್ಗಂ
ನಿಬ್ಬಾಣವೊಂದೆ, ತಣ್ಹೆಯರಣ್ಯಮಂ ತರಿದು,
ತೋರ್ದನರಿಯಟ್ಠಂಗಿಕದ ಧಮ್ಮಮಗ್ಗಂ ॥ ೨ ॥

ಕಟ್ಟಿಳೆಯ ಕುರುಡಿನಲಿ ಬೆಳಕಿನೊಡೆಯನ ನೋಂಪು
ಪೆಮ್ಮೆದೆಯ ಹರೆಯ ಹೆರೆದೆಮ್ಮೊಳಗೆ ನಿಂದಾ
ನೆಲಸಿರುವ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯನೆಮಗೆ ತೋರಿಸೆ, ಯೇಸು
ಯೋರ್ದನಿನ ವನದಿ ನಲವತ್ತು ದಿನ ಹಸಿದಂ ॥ ೩ ॥

ಶಿರಚ್ಛರದೆಯುರಪಿಂದ ನೊಂದು, ನವಜೀವನವ
ನುಪವಾಸದಿಂದರಸಿ ಹಿರೆಯ ಕಂದರಿಯಿಂ,
ದೇವರಲ್ಲದೆ ದೇವರಿಲ್ಲೆಮ್ಮ ಕಾವನವ
ನೆಂಬ ಸತ್ಯದಿ ಕಂಡನದನರಬರೆರೆಯಿಂ || ೪ ||

ಗುರುವೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿನದುಪೋಷ್ಯದ ಗ್ರೀಷ್ಮ
ದಲಿ, ಧಿಲ್ಲಯಿಂ ಚೆಲ್ಲಿದೀ ಪ್ರೇಮಬೀಜಂ
ಸೌದರ್ಯ ಶಾಂತಿಯಿಂ ತುಂಬಿ, ಭಾರತದೂಷ್ಮ
ಹಸುರಿಸಲಿ! ಕಾಲನಿದನಾವಗಂ ಮಾಜಂ! || ೫ ||

ಮಂಜೇಶ್ವರ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ.

[ಮಂಜಿನ ಹಿಮಾಲಯದ. ಶುಕಯೋಗಿಯು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಯನಿಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಹೇಳುವ ದ್ವಾರಾ ಈ ಭಾರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದನು.

ಉರುವೇಲೆಯೆಂಬುದು ಗಯೆಯಿಂದ ಕೊಂಚ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ; ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಗಯೆಯೆಂದೂ ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಬೋಧಿವೃಕ್ಷವೆಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು. ನಿಬ್ಬಾಣ (ಪಾಲಿಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದ) - ನಿರ್ವಾಣ; ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಮೋಕ್ಷ. ತಣ್ಹೆ (ಪಾಲಿ) - ತೃಷ್ಣೆ, ವಿಷಯಲಾಲಸೆ. "ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಂಗಿಕೋ ಧಮ್ಮಮಗ್ಗೋ" ಎಂಬುದು ಬುದ್ಧನು ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ನಾವು ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಸೇರಲು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಮಾರ್ಗದ ಪಾಲಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ಹೆಸರು. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ

ದಲ್ಲಿ "ಆರ್ಯಃ ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕಃ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಃ" ಅಂದರೆ ಮಾನ್ಯವಾದ ಧರ್ಮದ ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಹಾದಿ. (The noble eight-fold path.)

ಬೆಳಕಿನೊಡೆಯ - ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ತಂದೆ, ದೇವರು. ಪರೆ - ಪರೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ರೋಗದಿಂದ ಇಳಿಯುವ ತಿಮಿರ. ಸ್ವಾರಾಜ್ಯ - (ಸ್ವರ್ ರಾಜ್ಯ) - ದೇವರ ರಾಜ್ಯ. ಯೋರ್ದನ್ ಎಂಬುದು ಯರೂಸಲೇಮಿನ ಬಳಿಯ ಒಂದು ಹೊಳೆ.

ಅರಬರ (ಅರಬೀಯರ) - ಎದೆಯ ಅರಬು (ಶುಷ್ಕತೆ, ಅಜ್ಞಾನ.) ಹಿರಾ - ಅರಬಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗುಡ್ಡ - ಇದರ ಕಂದರಿ (ಗುಹೆ)ಯಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.]

ಮಹಾವ್ರತ.

(Sonnet.)

(ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ.)

ತಟ್ಟನೆ ದಧೀಚಿ ಸುರಪಗೆ ನೀಗಿದಂ ಹುರಿಯ,
ಖಗವ ಶಿಬಿ ಪೊರೆದಂ ಸ್ವಮಾಂಸದೆಣೆದಡೆಯಿಂ,
ಶಿಖಿಕೇತನಂ ಪಡೆದನೆರೆವರಂ ಮಿಕ್ಕರೆಯ,
ನೀಡಿದಂ ನೀಡಕಾಜಾಬಾಲ ಜಡೆಯಂ, |
ಕುರಿಯುಳಿಯುವ ಬೆಸಸಿ ಬುದ್ಧಂ ಮುಖವ ಮುಗಿಸಿದಂ,
ಯೇಸು ಪರರಘವ ಸಲಿಸಿಡನೊಡಲ ತೆತ್ತು,

ತೇಗನೆದೆನೆತ್ತರಿಂ ಸಿಕ್ಖರಂ ಏಗಿಸಿದಂ,
ಮೇವಾಡ ಕಾದಳಣುಗನ ಪನ್ನೆಯಿತ್ತು. ॥
ಬಂಧುವಾರೆನಗೆಂದ ಧರ್ಮಸುತನೇಂ ನಿಜಂ
ತಾನೀ ಕುಟುಂಬಿಕನ ಹಿಂಸೆಯೆಂದೊರೆಯುಂ?
ನಿನ್ನ ತ್ಯಾಗಾಹಿಂಸೆಯಿಬ್ಬಗಲಿನೀ ಧ್ವಜಂ
ಶಾಂತಿ ಹೊದಿಸಿಳೆಗೀಗು ನೆಣಸವುರೆಯು
ನ್ನೆಂದು ನಿನಗಿಟ್ಟನೇ ತುಂಬಲಾ ಎಡೆಯುಂ?
ಪ್ರೇಮುದಂಡವನಾಂತೆದೆಯು! ನಮಿಪೆ ನಡಿಯುಂ ||---||

ಮಂಜೇಶ್ವರ,
೨೭-೯-೧೯೩೫. } ಗೋವಿಂದ ಪೈ.

[ಹುರಿ = ಬೆನ್ನೆಲುಬು. ದಡೆ = ತ್ರಾಸು, ಅಥವಾ ತೂಕ. ಶಿಖಿಕೇತನ = ಮಯೂರಧ್ವಜ. ಮಿಕ್ಕರೆಯ = (ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಅರ್ಧ ಪಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟು) ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಪಾಲನ್ನು. ಉಳಿವು = ಉಳಿಸುವಿಕೆ. ಮಖ = ಮಗಧ ದೇಶದ ಅರಸನಾದ ಬಿಂಬಿಸಾರನು ಪ್ರಾರಂಬಿಸಿದ ಅಜಮೇಧ- (ಇದನ್ನು ಆ ಅರಸನಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಬುದ್ಧನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.) ತೇಗ್ ಅಥವಾ ತೇಗ್ ಬಹದೂರ್ - ಸಿಕ್ಕರ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಗುರುವು - ಈತನನ್ನು ಔರಂಗಜೇಬನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಸಿಕ್ಕ ಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ಪನ್ನೆ - ವೀರಧಾತ್ರಿ ಪನ್ನೆ (ಆರ್ಯಕೀರ್ತಿ - ೧ನೇ ಭಾಗ ನೋಡು) — ಮೇವಾಡದ (ರಾಜಪುತಾನದಲ್ಲಿಯ ಚಿತೋರ್ ರಾಜ್ಯದ) ರಾಣಾ ಉದಯಸಿಂಹನು ಚಿಕ್ಕ

ಕೂಸಾಗಿದ್ದಾಗ ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹುಡುಕಿಬಂದವರಿಗೆ ಈಕೆಯು ಅದೇ ಪ್ರಾಯದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಚಿತೋರ್ ರಾಜವಂಶವನ್ನು ಉಳಿಸಿದಳು.

"ಸತ್ಯಂ ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಜ್ಞಾನಂ ಧರ್ಮೋ ಭ್ರಾತಾ ದಯಾ ಸಖಾ । ಶಾಂತಿ ಪತ್ನೀ ಕ್ಷಮಾ ಸೂನುಃ ಷಡೈತೇ ಮಮ ಬಾಂಧವಾಃ" - ಎಂಬ ಧರ್ಮರಾಯನ ಈ ವಚನವು ಭಾರತದ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಬಂಧುವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯು ಪಾಪಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಇಬ್ಬಗಲಿಸೀ ಧ್ವಜಂ - ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಜಗತ್ಸೇವೆಯ ಧ್ವಜದ ಪಟಕ್ಕೆ ತ್ಯಾಗವೊಂದು ಬಗಲು, ಅಹಿಂಸೆಯಿನ್ನೊಂದು ಬಗಲು, ಮರೆ = ಆಶ್ರಯಃ ಮರೆತುಬಿಡುಪಿಕೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಧ್ವಜಪಟದ ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ದಂಡವನ್ನು ಕೋಲನ್ನು) ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನೆಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವೆ; ಈ ನಿನ್ನ ಜಗತ್ಸೇವೆಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೈರಿಸಿದ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನು.]

ಧ್ವಜಗೀತೆ.

(ಮಾತೃಭೂಮಿ ಜನನಿ ನಿನ್ನ- —ಎಂಬಂತೆ.)

ಮೆರೆಯಲೆಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜವು ಆತ್ಮದಾ ಜಯಧ್ವಜ ।
ಮೆರೆಯಲೆಮ್ಮ ದೇಶವಸಾನ ವಿಜಯವಾರ್ತಾ ವಾಹಕ ॥
ನಡೆಯಲೆಮ್ಮ ಆತ್ಮಬಲಿಯು ನಿನ್ನ ತಲದಿ ಪ್ರತ್ಯಹ ।
ಅಡಗಿ ಇರಲಿ ನಿನ್ನ ಗೌರವದೊಳು ನಮ್ಮ ಧೀರತಾ ॥ ೧ ॥

ಮೆರೆಯು ತ್ರಿಗುಣ ರೂಪದಿಂದ ಧರೆಯು ವಸಾಸ ಪಡೆಯುತಾ ||
ಹರಿಸಿ ಭೇದ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರದಿ ತೋರಿ ನೆಲಸುತಾ || ೨ ||
ರಕ್ತದೊಳಗೆ ಹಿಂದುವು ಹರಿತ್ತಿನೊಳ್ ಮುಹಮ್ಮದಿ ||
ಶ್ವೇತದೊಳಗೆ ಇತರರಾಗಿ ನಿತ್ಯಸ್ನೇಹ ಸೂಚಿಸು || ೩ ||
ಗಗನ ಮೇಘ ಮುಗನರಾತ್ರಿ ತಿಮಿರದಿಂ ಭಯಂಕರ ||
ಮಿಗೆ ಪ್ರಚಂಡ ವಾಯು ಬೀಸಿ ಇರಲಿ ಬಹುವಿಪತ್ಕರ || ೪ ||
ತನು ಮನ ಧನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಘನತೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ ||
ಅನುಸರಿಸುತ ಬಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ನೆತ್ತುತಾ || ೫ ||
ಪ್ರಕಟಿಸು ನೀವು ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಿ ಲೋಕದೊಳ್ ಸ್ವತಂತ್ರತಾ ||
ಸಕಲರೊಳಗೆ ಇರಿಸು ನೀವು ಚರಕಸೂತ್ರ ಸ್ವಾಧೀನತಾ || ೬ ||
ಶ್ವೇತ ಹರಿದ್ರಕ್ತ ತ್ರಿಗುಣ ನಿತ್ಯ ಐಕ್ಯದಿಂ ಜಯ ||
ಮತ್ತೆ ಚರಕ ಜನತೆಯೊಳಗೆ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸುಸಮಯ || ೭ ||

ತಾ. ೧೮—೭—೨೩. ಮೂಲ್ಕಿ ವಾಮನಕುಡುವ.

ವಿರಹ.

(ವಾರ್ಧಿಕ ದೀರ್ಘ ಪದಿ)

ಧನ್ಯನಿಹ ಋತು ವಸಂತನು ಬಂದು ಸೌಗಂಧವನ್ನೆಳೆಯೊಳಗೆ ಪಸರಿಸಿ 'ಇನ್ನೆನ್ನ ಮಾಧುರ್ಯವಂ ನೀಡುತ ನೋಡು ಸೌಂದ

ರ್ಯವನ್ನೀಕ್ಷಿಸಿ, ‖ ತನ್ನಾತ್ಮಸುಖದಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸುತ 'ಮುಗ್ಧೆ! ಇನ್ನೇಕೆ? ನೀ ದುಃಖಿನಿ' | ಎನ್ನುತಲಿ ಪ್ರಣಯಮಂ ಬೆಳಸಲ್ಕೆ ಯತ್ನ ಮಂ ಮಾಡುತಿರಲಾ ಧಾರುಣೀ ‖ ೧ ‖

ಸೊಗದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹಸಿವ ನಯನಗಳಿಂದ ದಿಟ್ಟಿಸುತ ಲಂತರ್ಯದೊಳ್ | ಭೋಗಿಸುವೆನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆನಂದಿಸಲು ತನ್ನಾತ್ಮ ಸುಖದಿಷ್ಟಿಯೊಳ್ ‖ ಬೇಗನೆದ್ದಿತು ಹೃದಯದ ತಲತಲದಿಂ ದೊಂದು ಸಂತಾಪದ ಜ್ವಾಲೆಯು | ಬೇಗ ಬಿಸುಟಳು ಮೋಹಜನಕ ನಾಲಿಂಗನವ--'ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ತನ್ನಾಶೆಯು; ‖ ೨ ‖

ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣುವೆನೆನ್ನ ಅಂತರ್ಯದೊಂದಾಶೆ, ಎಲ್ಲಿಂದಲೀ ಜ್ವಾಲೆ ಯು | ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಎನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೇರುತಿದೆ, ಯೆನ್ನ ಮೈಯ್ಯೊಳೀಕೀ ಸ್ವೇದವು? ‖ ಮೆಲ್ಲನೀ ಮೃದುವಾದ ಹೃದಯಮಂ ನೀಳ್ ದಾರುಣ ವೇದನೆಯ ಕೊಡುವುದು | ಎಲ್ಲಿಯದು ವಿರಹವ್ಯೆ? ಆರೆನ್ನ ಪ್ರಿಯತ ಮನು?' ಎಂದಿಳೆಯು ಬಿಸುಸುಯ್ದಳು ‖ ೩ ‖

'ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಉಸಿರು ಈ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಹಿಸಿ ಕೆಂಪನು ತಾಳ್ದುವು | ನಿನ್ನ ಕಂಗಳ ಬೆಳಕು ಈ ಹೃದಧ್ರುವಂ ಕಾಸಿ ಎನ್ನಾತ್ಮ ಮಂ ಸೇರಿತು ‖ ನಿನ್ನ ಕರಗಳ ನಿತ್ಯದಾಲಿಂಗನದ ಬಂಧ ಎನ್ನೆದೆಯ ಬಿಗಿದಿರ್ಪುದು | ನಿನ್ನ ಪ್ರಣಯದ ವಚನ ಎನ್ನ ಕಿವಿಗಳ ಸೇರಿ ಆನಂದ ಮಂ ಸೂಸಿತು ‖ ೪ ‖

ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರದೊಳ್ ನಿನ್ನ ಗೃಹಿಣಿಯು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನೀರ್ಪೆನು | ನೀನೆನ್ನ ಭೋಗಿಸುತ, ಪ್ರೀತಿಸುತ, ಶಿಕ್ಷಿಸುತ, ನೀನೆನ್ನ ಚಿರಸ್ವಾಮಿಯು || ನೀನೆನ್ನ ವಸನರೂಪದಿ ಸುತ್ತಿ ಇರುತಿರಲು ಇನ್ನೇಕೆ ಸಂತಾಪವು? | ಇನ್ನೇಕೆ ನಾನಿನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಾಣೆನು? ಎದೆಯೊಳಿನ್ನೇಕೆ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯು? || ೫ ||

ಸಾಧಿಸುವ ಸನ್ಯಾಸಿ ದುಃಖಿಸುವ ಸಂಸಾರಿ ಮೇಲೆದ್ದ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ್ | ವೇದನೆಯು 'ಹಾ, ಕಾಂತನನ್ನೆಬ್ಬಿಸುತ ವಿರಹವಾದವಂ ಧ್ವನಿಸಿರ್ಪರು, || ಮೇದಿನಿಯು ಈ ರೀತಿ ತನ್ನಂತರದಿ ಭಾಸವಾಗುತಿಹ ಉತ್ಪಾತದಿಂ | ರೋದಿಸುತ ತನ್ನೊಡನೆ ಶೋಕಿಸುವ ಪ್ರಿಯತಮನ ವಿರಹದಿಂದರಸಿರ್ಪಳು || ೬ ||

ಮೂಲ್ಕಿ ವಾಮನಕುಡುವ.

ಪ್ರತುಮೆ.

ಸಕ್ಕರೆ ಖರ್ಜ್ಜೂರ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಪುಟಾಣಿ |
ಮುಕ್ಕಿಹ ಸಿಹಿಸುಖ ದಿನಿಸೆಲ್ಲಸೆಲ್ಲಿ ||
ಸೊಕ್ಕಿದ ಸಿಂಗಿಯು ಹಾಲೊಳು ಕಲಸಿ |
ಅಕ್ಕರ ಮಕ್ಕಳ ಮುದ್ದು ಮಾಡುವರು || ೧ ||

ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮಾಡುತ ಮಧುರತರ ದಿನಿಸಲಿ |
ಅತಿಶಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮಗುವೆಂಬರಯ್ಯ ||

ಆನೆಯ ದಂತವು ಪಸಿಮೆಯ ಹೊನ್ನು |
ಮಾಣಿಕ ಮುತ್ತು ವೈಡೂರ್ಯವು ನೀಲ ||
ಜಾಣರು ತೇದಿವ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಲಿ |
ಜಾನದ ಹತ್ತಿಯೊಳದ್ದಿ ತಿದ್ದುವರು || ೧ ||

ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮಾಡುತ ಮಧುರತರ ದಿನಿಸಲಿ |
ಅತಿಶಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮಗುವೆಂಬರೈಯ್ಯ ||

ನಗುವಿನ ದಾರಕೆ ಪೋಣಿಸಿ ಕಣ್ಬನಿ |
ಸೊಗಸಿನ ಕಂಠಿಗೆ ಬಿಡಿಮುಡಿ ಚುಂಬನ ||
ಬಗೆಬಗೆಯಾಟದ ಹವಳಗಳೊತ್ತಲು |
ಚಿಗಿವುದು ಪ್ರತಿಮೆಯ ಕೊರಳ ವತ್ತೊತ್ತಿ || ೨ ||

ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮಾಡುತ ಮಧುರತರ ದಿನಿಸಲಿ |
ಅತಿಶಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮಗುವೆಂಬರೈಯ್ಯ ||

ತಂತ್ರಿಯ ನೆನಹಲಿ ಸಂತರ ಮಕ್ಕಳ |
ಮಂತ್ರದ ರೂಪಕೆ ತಿದ್ದಿಟ್ಟ ನೋಲೆ ||
ಯಂತ್ರಗಳೆನಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರರು ಮಕ್ಕಳು |
ಸಂತರ ಕುಲಸಂತ್ರಾತರಾಗುವರೈ || ೩ ||

ಪ್ರತುಮೆಯ ಮಾಡುತ್ತ ಮಧುತ್ತರ ದಿನಿಸಲಿ |
ಅತಿಶಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮಗುವೆಂಬರೈಯ್ಯ ||

ಶ್ರೀ। ಹೊಯಿಸಳ

ಭಂಡಾರ.

(ಭಾಮಿನಿ.)

ಅರಳಿ ದಳದಳ ಸುರಿಯೆ ರಜಕಣ |
ಹರಿಯೆ ಮಧುರಸ ಮೆರೆಯೆ ದುಂಬಿಯು ||
ತಿರುಳ ಭಾವಕೆ ಹರಿಯೆ ವೀರ್ಯವು |
|| ಗೂಢತರದೊಳಗೆ ||
ಹೊರಗಣಾರ್ಥಿಕ ಸರದಿ ಕಳೆಯಲು |
ಇರದು ಮಧುರಸ ಏರದು ಶುಭರಜ ||
ಏರದು ರಂಗಿನ ಪೆಂಪದಾವದು |
|| ಬಲಿಯೆ ಭಂಡಾರ || ೧ ||

ಹೊರಳಿ ಧ್ವಜಪಟ ಸುಳಿದು ಹೊಂಬೆಗೆ |
ಹರಿದು ಹೊಗಳಿಕೆ ಮೊರೆಯೆ ಕವಿಗಳು ||
ಭರತ ಭುವಿಯಲಿ ವೀರ್ಯ ಹರಿಯಿತು |
|| ತಿರುಳಿನಂತರಕೆ ||

ಹೊರಗಣಾರ್ಥಿಕ ಸರದಿ ಕಳೆಯಿತು |
ಇರದೆ ಹೊಂಬೊಗೆಯಿರದೆ ಹೊಗಳಿಕೆ ||
ಸುರುಳಿ ಧ್ವಜಪಟ ಸುರುಟ ಭವಸು |
|| ಬಲಿತು ಭಂಡಾರ || ೨ ||

ನಾಡ ಹೃದಯವು ಸೊರಗಿ ಸುರುಟಿದೆ |
ಆಡುವಾ ಕಳೆಯಿಲ್ಲ ಮೊಗದಲಿ ||
ನೋಡೆ ನೆಂಬೊಡ ನೆಳಲ ಕಾಣೆನು |
|| ಪೂರ್ವ ಶುಭಯುಗದ ||
ನಾಡು ಬಲಿತಿಹ ಬೀಜ ಕೋಶವು |
ಬೀಡು ಪೂರ್ವದ ಬೀಜ ಭಾಗ್ಯಕೆ ||
ನಾಡು ಸೊರಗಿದ ನಾಡು ನಮ್ಮದು |
|| ಬರಿವ ಭಂಡಾರ || ೩ ||

ವ್ಯಾಸನಾ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮೊದಲಾ |
ದೇಸು ಕವಿಗಳು ವಕ್ಕಿ ತೂರುತ ||
ಭಾಸುರಾತ್ಮಕ ಭಾವವೆಲ್ಲವ |
|| ಕಾವ್ಯ ಕಣಜದಲಿ ||
ವಿಸನಿಟ್ಟರು ಯೋಗಮುರ್ವರದೊ |
ಳಾಸುಯೋಗದ ಸುಗ್ಗಿ ಕಳೆಯಿತು ||

ಈ ಸುಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರಿ |
|| ರತ್ನ ಭಂಡಾರ || ೪ ||

ಜಂಬುದ್ವೀಪವು ಬಿರಿವ ಬೊಕ್ಕಸ |
ನಂಬಿ ನಂಬಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯಗ ||
ಳೆಂಬ ವ್ರೋಟೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಿರಿವವು |
|| ನಾಳೆ ಶುಭಯುಗಕೆ ||
ಹಂಬಲೇತಕೆ ಅಳಿದ ಭಾಗ್ಯಕೆ |
ಇಂಬುಗೊಟ್ಟರೆ ಬರುವ ಯೋಗಕೆ ||
ನಂಬಿ ಹೃದಯವು ನಿಮ್ಮದೆಲ್ಲವು |
|| ಬಿರಿವ ಭಂಡಾರ || ೫ ||

ಶ್ರೀ। ಹೊಯಿಸಳ.

ಪರೆಯ.

(ಅಥವಾ ಹೊಲೆಯ.)

(ಭಾಮಿನಿ.)

ಹೊನ್ನಯುಗಗಳ ನೆನಹ ನೆನೆಗಳ |
ಮುನ್ನ ಮಡರವೆ ಕಂಟ ಕಾಳಿಯು |

ಬನ್ನ ಬಡುವರ ಪರೆಯು ರೆಂಬರ |
|| ತುಳಿದ ನೆಸಹಿರದೆ ||

ಕಣ್ಣನೀರಿನ ಚಿರಪ್ರವಾಹಕೆ |
ಮಣ್ಣ ಸಡಲಿರ ಲುರುಳೆ ಸುಖಿತರು |
ಕಣ್ಣೆಗಚ್ಚರಿ ಯೋಕೆ ಮ್ಲೇಚ್ಛನ |
|| ಭಾಟಿ ಹಾರುತಿರೆ ||

ಶುಚಿಯು ನಗುತಲೆ ಹಿಂದೆ ಬರ್ಪಳು |
ಉಚಿತ ಮಾರ್ಗವು ತನಗಿದೆನುತಲೆ |
ಸಚಿನ ಹೊಲೆಯನು ಹಿರಿಯ ಪರೆಯನು
|| ಹೊರಟು ನಿಂದೆಡೆಗೆ ||

ಸಚಿನ ಬಾ ಧರೆಯೆಲ್ಲ ಮಳೆಯುವ |
ಶುಚಿಯು ಜಾಹ್ನವಿ ಹರಿದು ಶ್ರೀಹರಿ |
ಗುಚಿತ ದಾಸನವಾಗಲೀಧರೆ |
|| ಪರೆಯು ಬಾ ಧೊರೆಯು ||

ಚಿಗುರಿ ಬೆಳೆಯುದ ಮನಗಳಿಲ್ಲಿವೆ |
ಚಿಗಿದು ಪುರಿಯುದ ಭಾವವಿಲ್ಲಿದೆ |

ಮೃಗದ ಗವಿಯೊಲು ಹೊಲಸನಿಟ್ಟಿದೆ |
|| ಹೊಲೆಯನಿಲ್ಲದೆಲೆ ||

....

ನಗುವ ತಾಣವ ಕಂಡೆಯಾದರೆ |
ಹೊಗೆಯು ಸುತ್ತಿರೆ ಜಗದ ಕಳೆಯನು |
ಓಗೊಗೊ! ಹೊಲೆಯನ ಹೆಜ್ಜೆ ಹರಿದಿದೆ
|| ನಾಡಿನುದ್ಧರಕೆ ||

....

ತವಕ ಪಡದಿರು ಧರೆಯ ದೂರಿಗೆ |
ಭವದ ರಜದಲಿ ಹೊರಳಿಯಾಳುವ |
ಇವರ ದೈನ್ಯಕೆ ನಾವು ಕಾರಣ |
|| ರೆಸಿಸಿ ಬಾಳುವಣ ||

ಭವದ ನಂಜನು ಕುಡಿದು ಕಾಯ್ದನ |
ಶಿವನ ಸಹಸ್ಮಿದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನು |
ಭವಣೆಯನ್ನದಲವನ ಸೃಷ್ಟಿಯ |
|| ಶುಭ್ರಮಾಡಿದವ ||

....

ನಾಡಗುವರರ ಮಾಡೆ ಪರರನು |
ನೋಡು ನೋಡವ್ವ ಹಿರಿಯರಾರ್ಜನೆ |
ಖೋಡಿ ಖೂಳರ ಸೇರುತಿರ್ಪವು |
|| ಇಹಕೆ ಪರಕಿರದೆ ||

ಮಾಡದಿರು ಹುಲು ಮನುಜ ಭೇದವ |
ಆಡದಿರು ಪರಪರೆಯು ನೆನುತಲಿ |
ನಾಡ ಮಂಗಳಕಾರಿ ನಿನ್ನನು |
|| ದೂರದೂರೆನುವ ||

ಶ್ರೀ। ಹೊಯಿಸಳ.

ನೆನವರಿಕೆ.

ಸಾಂಕ್ಯಾರು ತಿಲಕಾಶ್ರಮ.

ಏರಿ ಗಗನ ತಲಕೆ ಪಕ್ಷಿ |
ತೇರತೆರದೆ ಕಣ್ಣ ತಣಿಸಿ |
ದೂರದಿಂದೆ ಮನವ ಸೆಳೆವ ಭೋಗಿ ದ್ರುಮಗಳಂ |
ಸೇರಿ ಸೊಗವ ಬೀರುತಿರ್ಪ ಗುಲ್ಮಲತೆಗಳಂ || ೧ ||

ನಲಿಯುತಿರ್ಪ ಶುಕಗಳಿಂದ |
ಉಲಿಯುತಿರ್ಪ ಪಿಕಗಳಿಂದ |

ಬಲವ ಬೀರ್ವ ವನಕಪೋತ ವೃಂದದಿಂದಲಿ |
ಬಲದೆ ಕರೆವ ಝಿಲ್ಲಿಕೆಗಳ ತಿಳ್ಳಿಸಿಂದಲಿ || ೨ ||

ಪಚ್ಚೆ ಪೈರ ಹೊಲಗಳಿಂದ |
ಸುತ್ತಲೆಸೆವ ಬನಗಳಿಂದ |
ಹತ್ತಿ ಜಾಜಿ ಮಲ್ಲಿಕೆಗಳುದ್ಯಾನದಂದದಿ |
ಉತ್ತಮಾಂಗ ನೆತ್ತಿ ಮೆರೆವ ಕಟ್ಟಡಂಗಳಿಂ || ೩ ||

ಇನಿತು ಸೊಗವ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ |
ಜನನಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಡಿಲಿಸಲ್ಲಿ |
ಮನಕೆ ಶಾಂತಿಯೀವ ವಾತಾವರಣ ಮಧ್ಯದಿ |
ಜನುಮ ಭೂಮಿಯ ಮುಕ್ತಳನ್ನು ಮಾಳ್ಪಧ್ಯೇಯದಿ || ೪ ||

ತಿಲಕವಂ ಲಲಾಟದಿಂದೆ |
ತಿಲಕನಳಿದ ದುಗುಡದಿಂದೆ |
ತಿಲಕ ಜನನಿ ಮಾಸೆ ತಿಲಕನಮಲ ತೇಜವಂ |
ತಿಲಕದಂತೆ ಮೆರೆಸಲೆಳಸುವತುಳಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂ | || ೫ ||

ಲೋಕಮಾನ್ಯ ತಿಲಕ ಮರಣ |
ಏಕ ವತ್ಸರಾಂತ ದಿನದ |

ಶೋಕ ಮಥಿತನಂತ ಹೃದಯಾಂಬುಜದೊಳೇರಿಹ |
ಏಕಧ್ಯೇಯ ರೂಪಮಿದುವೆ ತಿಲಕನಾಶ್ರಮ || ೬ ||

ಕೆ. ಕಾಂತಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ.

ಗೂಡಿನ ಗಿಳಿ.

(ಕುಸುಮ ಷಟ್ಪದಿ)

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಕಾಡಿನೊಳು |
ಗಿಡಗಿಡವನೇರುತ್ತ |
ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಗೂಡಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ ||
ಬಿಡದೆನುಣ್ಚರಪಾಡು |
ತಡವಿಯೊಳಗರೆಬಿರಿದ |
ಜಡವಿಗತ ಹೂವುಗಳ ಬಳಿಯೊಳಾಡೀ || ೧ ||

ಹೊಂಬಣ್ಣದೆಳ ಬಿಸಲಿ |
ಸಂಬರದಿನೇಸರನು |
ತುಂಬಿ ಖರಕರಗಳಿಂದೋಲಾಡಲೂ ||
ದುಂಬಿಗಳು ಬಂಡುಣಿಯು |
ನುಂಬುದಕೆಮನ ವೋತು !
ಹಂಬಲಿಸದೊಡಲಿನಿಂದೋಡುವುದನೂ || ೨ ||

ನೋಡಿ ಮರಿಗೂಡಿ ಕ |
ಟ್ಟಡವಿಯಲಿ ನಲಿದುಲಿದು |
ಪಾಡಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದಾಡಿದರಗಿಳಿಯೂ ||
ನಾಡಹೊಕ್ಕಿತು, ಮರಳಿ |
ಕಾಡ ಸೇರದೆ ಅಲ್ಲಿ |
ಗೂಡಸೇರಿತು; ಬಳಿಕ ಚಿಂತಿಸಿದುದೂ || ೩ ||

ಮೂಡಣದಿ ಮುಂಬೆಳಗು |
ಗಾಡಿವೆತ್ತಾಡಲಿದೊ |
ಜಾಡೆ ಕುವಲಯ ಪುಷ್ಪ ಕಮಲವರಳೇ ||
ನಾಡಗುಡಿಯೊಳು ಗಂಟೆ |
ಬಿಡದೆ ಬಾಜಿಸುತಿರಲು |
ಮೂಡಹಾಡನು ಪಾಡಿ ನಲಿದಾಡಿದೇ || ೪ ||

ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವುದು? |
ತಲ್ಲಣಿಸೆ ಮನವನ್ನು |
ಪುಲ್ಲ ನೇತ್ರದಿ ಪಾದಪದ ತೆರದೊಳೂ ||
ಚೆಲ್ವ ಭೂರುಹದಲ್ಲಿ |

ಒಳ್ಳಿತನು ನಾ ಹಾಡಿ |
ಮೆಲ್ಲಾತಿಸಿಂ ಮೆರೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನೆಲ್ಲಿ? || ೫ ||

"ಗಣಪತಿ."

ಮಗಂಗೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿವಾದ; ಹೊನ್ನಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿ.

ಹಾಲಕಂಡೊಡೆ ಬೆಕ್ಕು ಕೋಳಕಂಡೊಡೆ ನಾಯಿ ಬಾಲವಲ್ಲಾಡಿ ಪಂತೆ | ಬಾಳಿಂದೆ ಬದುಕಿಂದೆ ಮೇಲಾಗಿರ್ಪಂದಿಂಗೆ ಜೋಲಿಪ್ಪರೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಾ || || ೧ ||

ಹೊನ್ನಧರ್ಮದೆ ಕೂಡಿಯುಣ್ಣಾ ಲೋಕದ ಬೇರ ಹೊನ್ನಿಂದೆ ನಡದಪ್ಪುಗು | ಹೊನ್ನಿಲ್ಲದವನನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡರ್ತನ್ನಣ್ಣತ ಮ್ಮಂದಿರೆಂದೂ || || ೨ ||

ಇರುಳುಹಗಲು ನಿದ್ದೆಬರದೆ ಮುನ್ನೂರ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿ ರ್ದನು | ತೆರೆದು ನೋಡರ್ಕಣ್ಣಾ ಕರೆಯುವಮಾತಾಡರ್ಯೆ ಶಿರಕೆನ್ನ ಕರ ಕೇಳಯ್ಯಾ || || ೩ ||

ಬಂಧು ಬಾಂಧವರ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲ ಕೈ ಕುಂದಾಗೆ ಕಣ್ಬಟ್ಟಿಗೆ | ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಾಣರಿಂತೆಂದು ಕೈ ಬಿಡಬೇಡ ಬಂದ ಸಂಕಟಕ್ಕವರಾ || ೪ ||

ನಾಯಿ ಕಚ್ಚುವುದೆಂದು ನಾಯಿ ಕಚ್ಚುವುದುಂಟೆ ಮುಯ್ಯಿಂಗೆ ಮುಯಿ ಮಾಡುವ | ನ್ಯಾಯವ ಬಿಟ್ಟು ನಾರಾಯಣಗರ್ಪಿಸು ಸಾಯವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರು || || ೫ ||

ಮುನ್ನೂರು ಶಿವರಾಮಯ್ಯ.

ಒಂದು ಹಾಡು.

ತಾಯಿಯ ರೂಪದ | ಮಾಯೆಯ ತಿಳಿಯದೆ |
ಸಾಯುವ ದಾರಿಯ ಕೈಕೊಂಡು ||
ಮಾಯಾ ಜನರನಿ | ಕಾಯವು ಮೋಹದೆ |
ತಾಯಿಯ ಭೋಗವ ಬಯಸಿದುದು || ೧ ||

ಕರಿಯದು ಸೋಂಕಿಗೆ | ಹರಿಣಿಯು ಗಾನಕೆ |
ಮರಿದುಂಬಿಯು ತಾ ಪರಿಮಳಕೆ ||
ಉರಿಗೆ ಪತಂಗವು | ಮರಿಮೀನ್ಗಾಳಕೆ |
ಪರಿ ಪರಿ ಭೋಗಕೆ ಖಳರಿವರು || ೨ ||

ಸಾಗರ ವಸನನ | ಬೇಗನೆ ಸೆಳೆದಿದೆ |
ಭಾಗದ ತಾರಾ ಪರ ನೋಡಿ ||
ಕೂಗುತ ಹಾರಿದ | ರಾಗಸಕಾಗಲೆ |
ಭೋಗದ ಲಾಲಸೆಯೇರಿದುದು || ೩ ||

ಸಲ್ಲದ ಗುಟ್ಟುಗ | ಳಿಲ್ಲವ ಬಿಚ್ಚುತ |
ಮೆಲ್ಲನೆ ಜನನಿಯು ವಶಗೊಳಿಸಿ ||
ಬಲ್ಲಿದರಾಪ್ತಂ | ದೆಲ್ಲರ ಬಾಯೊಳು |
ನಿಲ್ಲುವೆವೆಂದರು ಖಳರವರು || ೪ ||

ತೋರುತ ಲಡಗುತ | ಸಾರದ ಬೆಡಗನು |
ಭೂರಿಯು ಜಾಲದೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತ ||
ಘೋರಾಕಾರದ | ಮೋರೆಯ ಮೀರುತ |
ಮಾರಿಯು ಎದ್ದಳು ಕ್ರೋಧದಲಿ || ೫ ||

ರಕ್ತದ ನದಿಗಳು | ರಕ್ತದ ಸಾಗರ |
ದಿಕ್ತಟವೆಲ್ಲವು ರಕ್ತಮಯ ||
ಶಕ್ತಿಯು ಏರಿತು | ರಕ್ತವ ಕುಡಿದಳು |
ಭಕ್ತರು ಬೆದರಲು ಜಗದೊಳಗೆ || ೬ ||

ನಡುಗಿತು ಭೂಮಿಯು | ಜಡಧಿಯು ಉಕ್ಕಿತು |
ಬಡಬಾನಲವೆದ್ದಿತು ಜಗದೆ ||
ಕಡುತರ ರೋಗಗ | ಳಡಿಗಡಿಗೆದ್ದವು |
ಬಡಜನರೆದೆಯೊಳು ಮರುಗಿದರು || ೭ ||

ಮಾತೆಯು ಕುಣಿದಳು | ಭೂತಳಕಚ್ಚರಿ |
ಮಾತೆಯ ನೃತ್ಯದ ಹೊಸಪರಿಯು ||

ಮಾತೆಯು ಕೊರಳೊಳ | ಗಾತಾರಕೆಗಳು |
ಮಾತುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಗುತಿಹವು || ೮ ||

ಬಾಲಕನವ ಪ್ರ | ಹ್ಲಾದನ ತೆರದಲಿ |
ತಾಳಿದ ಧೈರ್ಯವ ಮುಂದರಿದ ||
ತಾಳೌ ಮಾತೆಯೆ | ತಾಳೆಲೆ ಶಾಂತಿಯು |
ಹೇಳಿದ ಶಾಂತಿಯ ನುಡಿಗಳನು || ೯ ||

ಮಾತೆಯ ಹೃದಯದಿ | ಪ್ರೀತಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು |
ಮಾತೆಯು ಶಾಂತಿಯ ಧರಿಸಿದಳು ||
ಮಾತೆಯು ಕೊರಳೊಳ | ಗಾತಾರಕೆಗಳು |
ಮಾತುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಗುತಿಹವು || ೧೦ ||

ಹಿ. ರಾ.

ಭೀಷ್ಮನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪೂರಣ

ಅ ಥ ವಾ

ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯ.

|| ಕಂದಂಗಳ್ ||

ಶ್ರೀರಮಣಂ ಮಣಿ ಸುಸ್ಥಿತ |
ಪೇರುರನುರುದೋಷದೂರನಂದುಂ ಪೂರ್ಣ್ದರೆ ||

ಭಾರತದಾಹವದೊಳ್ ತಾಂ |
ಪಾರುಂಬಳೆ ಪಿಡಿಯೆನೆಂದು, ಬಳಿಯುಂ ಧುರದೊಳ್ || ೧ ||

ಕಾಲಂ ಕಟ್ಟುಗ್ರದೆ ಕರ |
ವಾಳಮನಾಂತಿರದೆ ಸದೆವನೋ! ಪೋಣಾ ವರ ||
ಶೂಲಿಯೊ ಲಯಕಾಲದೆ ಜನ |
ಜಾಲಮನುರ್ಗೊತ್ತಿ ಬಹನೊ! ಪೇಳೆನೆ ಭೀಷ್ಮಂ || ೨ ||

ಭೂರಿ ಬಲಂಗಳನುಂ ನೃಪ |
ವಾರಮನುಂ ಬಿಡದೆ ಕಡಿಯುತಾಗಳೆ ಯಮುನಾ ||
ಗಾರಮನೊಳವುಗಿಸುತ ಜನ |
ವಾರಿಧಿ ಭಯಗೊಳೆಯಮೋಘ ಶೌರ್ಯದೆ ಪೊಯ್ದಂ || ೩ ||

ವೀರಾಗ್ರಣಿ ಪಾರ್ಥಂ ಕಡು |
ಶೌರ್ಯೋತ್ಸಾಹದೆ ವಿಶೇಷ ಕೌಶಲದಿಂದಂ ||
ಕೂರಲಗಂ ಎದೆಗಾಣಿಸಿ |
ಪೋರಲದೇಂ ಭೀಮ ಭೀಷ್ಮನದ ಲೆಕ್ಕಿಪನೇ? || ೪ ||

ಆವಗಮಂಬಂ ತೊಡಚುವ |
ನಾವಗನಾರ್ದೆಸುವ ವಿಶಿಖಮೊಂಬುದ ಮನದೊಳ್ ||
ಭಾವಿಸಲಸದಳಮೆನೆ ಭಟ |
ದೇವಂ ನರನಂ ವಿಭಾಡಿಸಿದನಾಹವದೊಳ್ || ೫ ||

ನೊಂದಂ ನರ ನೋಣ್ ಮೂರ್ಛೆಗೆ |
ಸಂದಂ ತೇರ್ತಿರ್ದನೆಂದು ತಿರುಗಲ್ ತೇಜಿಗ ||
ಳಂದಂ ಗಿಡೆ, ಮತ್ತಂ ಪುಗೆ |
ಸಂಧಿಸಿದಂ ಕೋಲಸಾಲ ಗೋವಿಂದಂಗಂ || ೬ ||

ಕೂರಲಗುಂ ನಾಂಟಲ್ ಫಣೆ |
ಗೋರಂತಿರದೊಡನೆ ನೊಂದು ಬೆಂದುಂ ಬಗೆಯೊಳ್ ||
ಘೋರಿಕ್ರೋಧಮನಾನುತೆ |
ಶ್ರೀರಮಣಂ ತಾಂ ತುಡುಂಕಿ ಚಕ್ರಮನಾಗಳ್ || ೭ ||

ಈಗಳ ಭೀಷ್ಮನ ಜೀವನ |
ನೀಗಿಪೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ದಹಿಪೆನೆಂದುಂ ಭರದೊಳ್ ||
ಯೋಗೀಂದ್ರ ವಿನುತ ಚಕ್ರಮ |
ನಾಗಳ್ ತಾಂ ಕಳುಪಲೆಂದು ನಿಂದಂ ರಥದೊಳ್ || || ೮ ||

ನಲವಿಂದೀಕ್ಷಿಸಿ ಭೀಷ್ಮಂ |
ಘುಳಿಲನೆ ತಾನಿಳಿದು ರಥಮನೆರಗುತಲೆಂದಂ ||
ನಳಿನಾಕ್ಷ ನೇಸಿದೇನಿದು! |
ಛಲವೈ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಲ್ವೆನೆಂದುಂ ಬಗೆವೈ || ೯ ||

ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಕಾರಣ! |
ಕಷ್ಟಮದೇಕಯ್ಯ ಕೊಲಲು ಚಕ್ರಮದೇಕೆ? ||

ಇಷ್ಟೇಂ ಸಾಹಸ? ಗುಬ್ಬಿಯು |
ಹುಟ್ಟಣಗಿಸಲೇಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಬಾಣ ಮಮೋಘಂ || ೧೦ ||

ಆದೊಡದೇಂ ಚಕ್ರದೆ ಹೊಡ! |
ಮಾಧವ! ನೀಂ ಮನದಿ ಬೇರೆ ಬಗೆಯುತ್ತೇಡಾ ||
ಶ್ರೀಧರನೇ ನಿರತಂ ತವ |
ಪಾದಾಂಬುಜ ಭಕ್ತನೆನ್ನ ಮುಟ್ಟುಗೆ ಯಮದುತಾಂ || ೧೧ ||

ಹರಿನಿನ್ನ ನಾಮ ಸುಧೆಯಂ |
ಭರದಿಂದೀಂಟುತಲಿದಾವಗಂ ಸಂತಸದೊಳ್ ||
ಗಿರುತಿರ್ಪುದಿದುಂ ನಿಜಮಾ |
ಗಿರೆ, ನೀನಾರ್ದಿಟ್ಟ ಚಕ್ರಮೆನ್ನಂ ಮುಟ್ಟಂ || ೧೨ ||

ಮಿಗೆ ತವ ಪವಿತ್ರ ನಾಮಂ |
ಬಿಗಿದಿರ್ದಾ ವಜ್ರಕವಚದಂತಿರೆ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ||
ನಗಧರ ಸುದರ್ಶನಮ್ಮದ |
ನುಗಿಯಲ್ ಬಲ್ಲುದೆಯದೇಕೆ ಪೌರುಷ? ಬಿಡು ನೀಂ! || ೧೩ ||

ಹೇ ದೇವ! ಕಳುಪು ಚಕ್ರಮ |
ನೀ ದೋಷಿಯ ಕೊಲ್ಲಲೆಂದು ಮಾಡೊಡದುಂ ತಾ ||
ನೀ ದೇಹದ ನವಿರೊಂದಂ |
ಸಾಧಿಸಿ ಕೀಳಲ್ ತವಪದ ಸೇವಕನಲ್ತಾ || ೧೪ ||

ವರ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ |
ಸುರುಚಿರ ಗುಣ ಭರಿತ ಭೀಷ್ಮನಿಂತೆನೆ ಕರುಣಾ ||
ಭರಣಂ ಕ್ರೋಧೋದ್ರೇಕವು |
ತೊರೆದುಂ ನಸುನಗುತೆ ತೇರನೇರಿದನೊಲವಿಂ || ೧೫ ||

ಹರಿಯುಂ ಹವದೊಳ್ ಚಕ್ರವು |
ನಿರದಾಂ ಪಿಡಿವಂತೆ ಮಾಳ್ಪೆನೆಂದಂತೆಸಗಿದ ||
ವರಗುಣಿ ಭೀಷ್ಮನ ಸಾಹಸ |
ದಿರವೇಂ ಕೇವಳವೆ? ಸುಗುಣದೇಳ್ಗರ ಕಿರಿದೇಂ? || ೧೬ ||

ಭಾರತ ಧುರದೊಳ್ ಚಕ್ರವು |
ನಾರಿಂಗುಂ ಪಿಡಿಯೆನೆಂಬ ಮಾತಂ ಮುರಿದುಂ ||
ಶೌರಿಯು, ಭಕ್ತನ ಪೂಣ್ದದ |
ಪೂರೈಸಿದನಮ್ಮ! ಶರಣ ಕರುಣೆಯು ಪೆನಿತೋ!! || ೧೭ ||

ಸುರತ್ಕಲ್ ಸುಬ್ಬರಾವ್.

ಆತ್ಮಯಜ್ಞ.

ಅತುಲಭುಜಬಲ ಭೀಮಸುತನೂರ್ಧ್ವಕೇತಿ ತಾ |
ನತಿಗರ್ವದಿಂದಂದು ಕಡಲ ಕರೆಯೊಂದರಲಿ |

ಯತಿದೀರ್ಘವಹ ತನ್ನ ಪದನೊಂದಪಿರಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದನಿನ್ನೊಂದುದ
ಡದಿ ||
ಜತನದಿಂದಿಟ್ಟೊಂದು ಖಡ್ಗವಂ ಮಸೆವ ಸಂ |
ಗತಿಯನಾ ಲೋಕಲೀಲಾಲೋಲಸೀಕ್ಷಿಸುತ |
ಕ್ಷಿತಿಸುರನ ವೇಶಮಂ ತಾಳ್ದು ಬಂದೀ ತೆರದೆ ಗೈವುದೇಕೆಂದೊರೆ
ಯಲು || ೧ ||

ಭಾರತಮಹಾಹವಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುತೆ ಮುಂದೆ |
ವೈರಿವಂಶಕುಠಾರನೆನಿಸಲೆಸಗುವೆನೆನಲ್ |
ನಾರಾಯಣಂ ಕೇಳಿದಂ ಪೋರ ನೀ ಗೈವುದೇನೆಂದು ಭೀಮಜನೊಳು ||
ವೀರನಾಗಲ್ಲಿರ್ದ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಕಾ |
ಕೂರಾದ ಕತ್ತಿಯಿಂ ಕಡಿಯಲಾಗೇನೆಂಬೆ |
ಭೂರುಹದೆ ಸಾರ್ಧಪಂಚಕ ಪತ್ರಗಳನುಳಿದು ಮಿಕ್ಕೆಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಬೀಳೆ
|| ೨ ||

ಏನಿದ್ದೈ ವೃಕ್ಷದೊಳು ಸಾರ್ಧಪಂಚಕಪರ್ಣ |
ಕಾಣುವುದು ಪೇಳೆಂದು ಹರಿಯು ಕೇಳಿದ ನುಡಿಗೆ |
ತನ್ನ ಪಿತರೈವರುಳಿವರು ಮುಂದಿನಾಹವದಿ ಕೃಷ್ಣನೆರಡೂ ಕಡೆ
ಯೊಳು ||
ಸಾನುರಾಗವ ತೋರ್ಪನದರಿಂದ ಕೌರವರ |
ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆವಾಗ ರಿಪುಪಕ್ಷಾರ್ಧದಾ ಹರಿಯು |

ಪ್ರಾಣಾರ್ಥಗೈದೆಮ್ಮ ಪಕ್ಷಾರ್ಥದಾ ಹರಿಯು ಪ್ರಾಣಾರ್ಥವನ್ನುಳಿ
ಸುವೆ ॥ ೩ ॥

ಮೇಲೆ ನೋಡೆಂದೆನಲು ಕೃಷ್ಣನಾ ವೈರಿಕುಲ |
ಕಾಲಭೀಮಜಭೀತಿ ಬಹುದೆಂದು ಭಯದೊಳಾ |
ವೇಳೆಯೊಳೆ ಧರ್ಮಜನ ಬಳಿ ಸರಿದು ಸಮರದೊಳು ಗೆಲುವುದಕೆ ನರ
ಯಜ್ಞವ ॥
ಕಾಲಗಳೆಯದೆ ಮಾಡಬೇಕದಕೆ ಕಾಯದೊಳ್ |
ಮೇಲೆ ರೋಮಗಳೆದ್ದ ಕೆಂಗಣ್ಣ ಕೆಮ್ಮೀಸೆ |
ಯಾಳಾಗಬೇಕೆನಲು ತಕ್ಕವನ ತರುವುದಕೆ ಧರ್ಮ ತಮ್ಮನೊಳುಸಿ
ರಿದ ॥ ೪ ॥

ಭೀಮನಾ ಸಂಗತಿಯನೂರ್ಧ್ವಗೀತಿಯೊಳೊರೆಯೆ |
ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೆ ತಾತನಾಜ್ಞೆಯಂ ನಡೆಸುವರೆ |
ಭೂಮಿ ಯೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿ ಸಿಕ್ಕದಿರಲೊಂದು ದಿನ ಮೊಗ ತೊಳೆಯು
ತಿರಲು ಜಲದೆ ॥
ಕಾಮಿಸಿದ ಲಕ್ಷಣಂಗಳ ತನ್ನೊಳೀ ಕಂಡು |
ಕಾಮಜನಕನ ಕಪಟಕಾರ್ಯಮಂದರಿತೊಡಂ |
ಸೌಮನಸ್ಯದಿ ಜನಕನಾಜ್ಞೆಯಂ ಪಾಲಿಸಲು ನಿಜತನುವನೀವೆನೆಂದು
॥ ೫ ॥

ವೈರಿಗಜಹರಿಯೂರ್ಧ್ವಕೇಶಿಯುವ ತನ್ನಾಕ |
ರೀರವಂ ಭಾರತೀಂದ್ರಾರಯುಜ್ಞಾಹುತಿಗೆ |
ಧಾರೆಯೆರೆದೊಡೆ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವದಾಯ್ತೆಂದು ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗಿ
ಪೋಗಿ ||
ನೀರಗುಳ್ಳೆಯು ಬಾಳಿನೋಲ್ ಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿರುವ |
ಧಾರಿಣಿಯು ನಶ್ವರ ಸುಖಂಗಳಿಗೆ ಮನಗೊಡದೆ |
ಚಾರುತರ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯಿಂ ಭಾರತೀಸುತಂ ಭೀಮನೆಡೆಗೆಂದು ಬಂದು
|| ೬ ||

ತಂದೆಯೊಳು ತಾನೆನದೆ ತಂದಿಹೆನು ತಕ್ಕವನ |
ನೆಂದೊರೆದು ಯಾಗಸಾಲೆಯೊಳಿಂದು ಪವಡಿಸುವೆ |
ನಂದದಿಂ ಬಟ್ಟೆಯುಂ ಹೊದಿಸುತಲೆ ಜನಕನೇ ತೆರೆದದಂ ನೋಡಬೇಡ ||
ಎಂದು ನಡೆದಲ್ಲಿಂದ ಯಜ್ಞಸಾಲೆಯು ಬಳಿಗೆ |
ಬಂದವಂ ತಿಳಿಯದಾ ಪರಿಯಿಂದ ವಸನವ |
ನ್ನಂದದಿಂ ಧರಿಸುತ್ತ ನೆರೆ ಮುಸುಕು ಹಾಕುತ್ತ ಮಲಗಿದಂ ಬಾಲನ
ಕಟಾ || ೭ ||

ನರನ ಯಾಗಕೆ ತಂದೆ, ತಂದೆಯೊಂದೆಂದೊಡನೆ |
ತರಳ ಸಾಹಸಿ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನೆನ್ನುತ ಹೊಗಳಿ |
ಬರಿಮಾತನೇ ನಂಬಿ ನೋಡದಾರೆಂಬುದಂ ಕೂರಸಿಯು ಪಿಡಿದು
ಭೀಮ ||

ಸರಿದನಯ್ಯೋ! ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯೊಳು ತನ್ನಣುಗ |
ಮರೆಸಿರುವ ತಕ್ಕವನನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು |
ಕಠಕರನೆ ಕಾಲಿಂದ ಕಂಠಪರ್ಯಂತವಾ ಹುದುಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟುತಿರಲು
||೮||

ಅಕ್ಕಟಾ! ಬಾಲಕಂ ಪೇಳಿದಂ 'ತಂದೆಯೋ |
ಮುಕ್ಕಳಿದ ಕಣ್ಣೊಡೆಯ ಕಡಿಯುವರು, ಕೌರವರ |
ಸೊಕ್ಕ ಮುರಿದಿಕ್ಕುವುದನೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ದಯದೊಳದ'
ನೆಂದೊರೆಯಲು ||
ದಿಕ್ಕು ತೋರದೆ ಭೀಮ ರುದ್ರಾವತಾರದಿಂ |
ರಕ್ಕಸಾರಿಯ ಜರೆದು, ಪುತ್ರ ಶೋಕಾನಲನ |
ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತನ್ನ ಸುತನಾತ್ಮಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಮನದೆ ಸಂತಸಗೊಂಡನು
||೯||

ಎದ್ದೇಳಿ ಭಾರತೀಯರೆ! ರಾಷ್ಟ್ರಸೇನೆಯೊಳ್ |
ಬದ್ಧ ಕಂಕಣರಾಗಿ! ಬಿದ್ದಿರುವ ಭಾರತಿಯ |
ನುದ್ಧರಿಪ ಕಾರ್ಯದೊಳಗಾತ್ಮಯಜ್ಞಕ್ಕಾದರೂ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ||
ಊರ್ಧ್ವಕೀರ್ತಿಯು ಭಾರತೀಯನಲ್ಲವೆ! ಅವನೊ |
ಳಿರ್ದ ರಕ್ತವು ನಿಮ್ಮೊಳಿಲ್ಲವೇ? ಬಾಂಧವರೆ |
ಎದ್ದೇಳಿರೆದ್ದೇಳಿ! ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಭರದೊಳುದ್ಧರಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ
||೧೦||

ಪುಂಡೂರು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯ.

ಚಾಣಕ್ಯ ರಾಕ್ಷಸೀಯ.

(ಭಾಮಿನಿ.)

ತನ್ನ ದೊರೆಗಳ ಹರಣದೊಡನಾ | ಕಣ್ಣಿಯುರುಲಿನ ನೀತಿ
ಜಾಲಗ | ಳೆನ್ನಲೇನೊಂದೆರಡು ಮೂರೆಂಬೆಣಿಕೆಯಿಂ ಹರಿಯೆ || ಅನ್ನೆ
ಗಂ ಪಾಟಲಿಪುರದಿ ಮನ | ದನ್ನ ಚಂದನದಾಸಗೊದಗಿದ | ಬನ್ನವಾ
ಲಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸಂ ಬೆದೆಬೆಂದು ಬೆಂಡಾದಂ || ೧ ||

ಹಿಡಿದ ಮುಟ್ಟಿದ ಕೊಂಬೆಗಳು ತಾ | ನುಡಿಯುತಿಪ್ಪ ಬರಿದೇತಕೇ
ರುವ | ಗೊಡವೆ ಬೊಂಬೆಯುದಾಗೆ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಕರದಿ ವಿಧಿಯು || ಒಡಲ
ಸಿತ್ತ್ರಾದರೆಯು ಕೆಳೆಯನ | ಬಿಡದೆ ಸಲಹುವೆನೆಂದು ಪರ್ವತ | ನೆಡೆಯು
ಸುಳಿದೇಕಾಕಿ ಖಡ್ಗ ಸಹಾಯನೈತಂದ || ೨ ||

ಹಲವು ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣಂ | ಗೊಳುತ ಲಸ್ತವ್ಯಸ್ತ
ವಾದಾ | ಹೊಳಲನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮರುಗಿ ನಾಚುತ ತಲೆ ಮುಸುಕನಿಕ್ಕಿ ||
ತಳುವದಾರಯ್ಯುತ್ತ ಕೆಳೆಯನ | ಹೊಲಬನರಿತಾ ಮಸಣದಲ್ಲಿಗೆ |
ಒಲುಭಟಂ ಬರೆ ಕಂಡನೈ ಕಾಣದಿರು ಕಾಸ್ಕೆಯನು || ೩ ||

ಅರಸಿನದ ಲೇಪದಲಿ ಕೆಂಬೂ | ಸರದ ಕಂಠದ ತೊಡವಿನಲಿ ತ |
ನ್ನರಸಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಯ ಬಿಡತೆದೆಗೆಡದ ಧೈರ್ಯದಲಿ || ಪಿರಿದು ಸಂತೈ
ಸುತ್ತ ಕೆಳೆತನ | ದೊರೆಯು ನಾವಧ್ಯೋಪಲವಿನೆಲ | ಕೊರೆವ ಮಿತ್ರನ
ಕಂಡು ಸನಿಯಕ್ಕೋಡಿ ನಡೆತಂದ || ೪ ||

ಕೇಳಿರೋ ಚಾಣಕ್ಯ ವಟುವಿಗೆ ಕೇಳಿರೋ | ದ್ವಿಜಕುಲದ ಮೋರೆಗೆ | ಕಾಳಿಮೆಯು ನಿಂತೇಕೆ ಬಳಿವನ ದಾವ ನೀಚಂಗೆ || ಕಾಲ ಸಂಕಲೆದೊಡಿಸಲೀಪರಿ | ಜಾಲಗಳ ಬಿತ್ತರಿಪನೋ ಆ | ಖೂಳ ರಾಕ್ಷಸನೆಂದೊ ಎನುತ ಮುಸಕಂ ನಿವಾರಿಸಲು || ೫ ||

ಅಷ್ಟೆಗಂ ಕಂಗೆಡದ ಶಾಂತತೆ | ಯಿಂನೆರೆದ ಚಂದನನೊಡನೆ ಹಾ | ಎನ್ನತೇನಿದು ಪುತ್ರ! ಕಾರ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾಯ್ತು || ಇಷ್ಟೆಗಂ ಪತಿಕಾರ್ಯದಲಿ ಬರ | ಡೆಷ್ಟಿಸಿದ ಜೀವನಪದಕೆ ಫಲ | ತಾಂನೆಗಳಲೀಪರಿಯೊಳಡ್ಡಂ ಬರ್ಪುದೇ ನೀನು || ೬ ||

ನೀನುಳಿಯೆ ಪತಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಕೆ | ವಾಣಿಕದ ಕಲಶನಿಡುವೆಯೆಂ | ದಾನು ಸಂತಂಗೊಳ್ಳಲೀಪರಿಯುಲ್ಲದುದನೆಸಗಿ || ಆ ನಿತಿತಮತಿಯಿಂದಲಳಿಯು | ಭ್ಯೇನಹುದು ತಿಷ್ಟಿಂದ ನೀತಿಯು | ದೇನು ಬಂತವೆ? ಬಂಡನಾಳೆಯೆ? ಕೊಂಡುಕೊಳಬಹುದೆ? || ೭ ||

ಎನಲು ಮುಮ್ಮುಲ ಮರುಗಿ ವಿನ್ನಯು | ಗುಣದ ಜೀರಸೆ ಬಲ್ಲನನಗೇ | ಕಿನಿತು ಪರಿಯಿಂದೆಲೆಯು ತೋರುವೆ ಚೆಂದ ಹುಣ್ಣನ್ನು || ಕುನಿಸುವೈ ಕೊಳ್ಳಿಯುಲಿ; ದೈವವು | ಮುನಿದು ಹುರಿದಾ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯವ| ದೆನುವ ಬಿತ್ತನು ಬಿತ್ತುವೆಣಿಕೆಯು ಮಾಣ್ದೆ ನಾನೆಂದು || ೮ ||

ಅಮ್ಮ ನಿಷ್ಟಿಂದಾಗಿ ನಿಮ್ಮಯ | ಸೊಮ್ಮು ಬೀತುದು ಕಡೆಗೆ ನೀವೀ | ಯುಮ್ಮಳಕೆ ಪಕ್ಕಾದಿರೌ, ವಿಧಿಲಿಖಿತಕೇನೆನಲಿ || ನೀಂ ಮರೆದು

ಮನ್ನಿಸಿರಿ ಕೆರಳುತ | ಹಮ್ಮಿನಿಂ ಬಹ ಜನನ ಬಾಧೆಯೊಳು | ಧುಮ್ಮ
ಸುತ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಸಗುವೆನು || ೯ ||

ಅನಿತರಲಿ ನೃಪನೊಡನೆ ಚಾಣಕನ | ತನಯನೈದುತ ಮಂತ್ರಿವ
ರ್ಯಗೆ | ಮಣಿಯೆ ಬೆರಗಿಂ ನಾಚಿ ರಾಕ್ಷಸನು ಸಿರ ದಿರುತಿರಲು || ಗುಣ
ನಿಧಿಯೆ ಶಂಕಿಸು ನೃಪನೀತ | ಕ್ಕಿನಿತು ಜಾಲಗಳನ್ನು ನಿನಗೆಂ | ದನು
ಗೊಳಿಸಿದೆನು ಚಿಂತಿಸದಿರಿದೊ ನೃಪನ ಪಿಡಿದೆತ್ತು || ೧೦ ||

ಎನ್ನಲರಸನನೆತ್ತುತೇಳಿ | ಬನ್ನ ವೈಸಲೆ ನೋಂತು ನೊಂದಾ |
ದೆನ್ನನೀಪರಿಯಿಂದಲಿರಿಯದೆ ಕೊಲಬಹುದೆ ನೀನು || ಬಿನ್ನಣ ವಿದೇಕಿ
ದಕೊ ಬಂದಿಹೆ | ನಿನ್ನ ಛಂದನನ್ನು ಬಿಡು ಕೊ | ಳ್ಳೆನ್ನ ಹರಣವ
ನೇರುವೆನು ವಧ್ಯೋಪಲಾಗ್ರವನು || ೧೧ ||

ಕೊಲಲುಪಾಯವಿದಲ್ಲ ನಿನ್ನಯ | ತಿಳಿವಿನೆಸಕಕೆ ಮಾರುವೋ
ದೆನು | ಉಳಿದವರ ನಾ ಬಗೆವನೇ ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಂತಿರಲಿ || ಸಲಹುವೆಯೊ
ನಿನ್ನರಸು ಕುಲಜನ | ಸಲೆ ಪರಸಿ ದೀಕ್ಷೆಯೊಳಸಿಯುಂ | ಕೊಳುತ ಕತ್ತ
ರಿಸುವೆಯೊ? ಪೇಳೆರಡರೊಳು ಸಮ್ಮತವ || ೧೨ ||

ಇದರೇನೆಸಗುವುದು ನೀತಿಯ | ನೋದುವನೆ ನೃಪರುಳಿದುದಂ
ಕಂ | ಡಾದರೂ ನೀನೆಂದುದಕ್ಕೊಪ್ಪಿದರೆ ಲೋಕದಲಿ || ಸಾಧು ಸಜ್ಜನ
ರೆಂತು ನುಡಿವರು | ಭೇದವಪ್ಪುದು ದಯದೊಳೆನ್ನಂ | ನೋದಿ ಮಿತ್ರನ
ರಕ್ಷಿಸೈ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾ, ಎಂದ || ೧೩ ||

ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಗೆ ಸೋಲು | ಹಡೆದಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಭಕ್ತಿ,
ಸ | ನಾಮನೇ ಸಿವಗರುಹಲಾಪನೆ ಸತ್ಕುಲಜರಹುದು || ಆ ಮಹಿಮ
ರಹ | ನಂದರಾದರೆ ತಾಮಸದಿ ಮುಂದರಿಯದೆಯೆನಿ | ರ್ನಾಮವಾದರು
ಸ್ವಾಯತತ್ವಂಗೊಂಡು ಮದದಿಂದ || ೧೪ ||

ಬಂದಣಿಕೆ ಮರಸೇರು ತ್ರೋಪಧಿ | ಯಂದದಿಂ ಕಾಣಿಸುತ ಬಸ
ವನೆ | ತಿಂದು ಬಿಡುವುದು ಯವನರಾಪರಿ ನಿನ್ನ ದೊರೆಗಳನು || ಒಂದಿ
ಪೂರ್ಣಗ್ರಾಸಗೊಳಲಿ | ದ್ದಂದು ನೀತಿಯ ಪಿಡಿದು ಕಡಿದೆನು |
ನೊಂದನೇವೆನು? ಪಿಡಿದ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಸಿ ಬಿಸಿಗಳುಂಟೆ? || ೧೫ ||

ನೀನೆ ಭಾರತ ಧರೆಯ ನಡೆಯಿಸು | ವಾಸಿಕೆಯನುಳ್ಳಾತನೆಂದರಿ |
ತಾನೆಗೆಯ್ದ ಯುಕ್ತಿ ನಿನ್ನಲಿ ದೋಷವಿನಿತಿರದು || ಈನೆಗಳ್ದ
ಯುಕ್ತಿ, ವಿಫಲತೆ | ಯಾನೆ, ಚಂದನ ಬಿಡುವುದೆನ್ನುತ | ನೀನು
ನೀತಿಯ ನರಿತು ಹೇಳಲ್ಬಹುದೆ? ಎಂದೆನಲು || ೧೬ ||

ಆಗಲೇಂಗೆಯ್ದಪುದು ಮಿತ್ರನ | ನೀಗಿಯತ್ತಿಪ ರಾಜ ಭಕ್ತಿಯ |
ಭಾಗವಂತಿರಲೊಪ್ಪಿದೆನು ಸೀನೆಂದುದಕ್ಕೆನಲು || ಬೇಗದಿಂದಲಿ ಚಂದ್ರ
ಗುಪ್ತನ | ನಾಗರುವನಂಗೆಯ್ಯೊಳೊಪ್ಪಿಸಿ | ಸಾಗಿದನು ಚಾಣಕ್ಯನೊ
ಡನೆ ಹಿಮಾಲಯಾಶ್ರಮಕೆ || ೧೭ ||

ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ.